

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Poenitentionarius

Johannes <de Garlandia>

[Köln], [12. März 1492]

Libellus demodo consistendi et penitendi

[urn:nbn:de:bsz:31-293377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293377)

Libellus de modo confitendi et penitendi

Penitentia agas. i. velocit' s' o .i. misericors
Eniteas cito peccator. cum sit miserator
scz christus
Iudex
Presens libellus tractans de penitentia siue de modo penitendi tanqz de subiecto diuidit in duas pres p'ncipales. In quaz p'ma determinat autor de penitentia p'nt respicit penitentem. In secunda pre determinat autor de penitentia prout respicit p'fessores. Secunda ibi (Confessor dulcis) p'ma adhuc diuiditur in tres partes. Nam p'mo autor ponit q'dam documenta generalia. Secundo specialiter declarat de p'ntione. Et tercio de p'fessione. Et etia interponit aliqua de satisfactoe. Secunda ibi (Omnia peccata) Tercia ibi (Esra sit z integra) Dicit p'mo sic. o peccator tu facias cito penitentiam. z sequit ea. qz iudex scz christus est misericors

Circa textu dubitatur

Primo quid est penitentia
Secundo vnde dicit penitentia
Tercio quotuplex est penitentia
Quarto quid proficit penitentia
Quinto quare penitentia debet fieri cito
Sexto quo appareat q' deus sit misericors

Ite penitentia

Ad p'imum r'ndet q' penitentia p'm Ambrosiu sic diffinit. Penitentia est p'resenta peccata deplangere z deplangenda iteru no p'mittere. Vel p'm gregoriu. Penitentia est peccati p'missi cu intima cordis p'ntioe z lachrymaz effusione emedatio. Et trahit hec diffinitio ex dictis beati pauli dicentis q' peccatu no dimittit nisi plena p'ntioe cu satisfactoe operu p'sequat. Vel p'm gregoriu. Penitentia est an' acta p'nta de flere. z iteru flenda no p'mittere. Et d'bz diffinitio ibi p'mo sequit q' penitentia est solū p' peccatis. Secdo sequit q' penitentia e' solū p' p'ccis p'missis z no p'mittendis. Tercio sequit q' ad penitentiam requirit dolor de p'ccis. Quarto sequit q' ad vera penitentiam requirit infectio ampl' no peccade. Ad scdm dubiu d' q' hoc nome penitentia d' q' p'ntioe tenentia. qz sine pena z dolore nunqz fit p'fecta penitentia. Ad terciu d' q' penitentia multu p'liciter diuidit. Primo in interiorē tm. que est de iure naturali. et in exteriorē. que est ad arbitriu hominis. Secdo diuidit penitentia in solēnem. publicā. z priuatā. Solemnis penitentia est que imponitur ab ep'o vel cario suo. et que fit cu solemnitatib' ecclesie. Publica est que fit in facie ecclesie. sed non cu solemnitatib' ecclesie. vt peregrinatioes p'm aliquem. modū sp'alem. scz cu nudis pedib' vel discoopro capite zc. Priuata penitentia est que secrete fit vel fieri p'r. vt legere orōnes. dare elemosinas. ieiunare. corpus castigare z sic de alijs. Tercio diuidit penitentia in liberam et coactam. Libera est quā quis libere facit. et illa est p'ntioe sacramenti. Co

acta est ad quam quis cogit. sicut fit in iudicio seculari pro forisfactis. et illa proprie non est sacramentum. Quarto diuiditur penitentia in actualis et habitualis. Actualis est qua homo actualiter satisfacit pro peccatis commissis. et ad illam non dicitur homo tenet sed solus peccator. Habitualis est quodammodo de restitio vel dispensatio de peccato commisso. scilicet si sit commissum vel quod possit committi si non sit commissum. et ad illam dicitur homo tenet siue sit in peccato siue non.

Ad quartum respondet secundum sanctum Thomam quod per penitentiam absoluitur peccator a peccato. restituitur ecclesie. et reconciliatur christo. bonis spiritualibus dicitur. de filio dicitur. boli filius dei efficitur et paradisi ei aperitur. Per penitentiam angelos iustificat. impios iustificat. amissa bona reuocat: et ad eternam vitam inuitat. Ad quod dicitur quod penitentia multis de causis debet fieri cito. Prima est quia diu expectauimus. Secunda est quod ad magna vocamur. scilicet ad eternam gloriam. Tercia est ne ab eternis nuptiis excludamur. ut patet exemplariter in euangelio de quinque uirginibus. Quarta est ne ab hostibus impediamur. Quinta est propter penas spellendas. Sexta est ne blande decipiamur ut auis per aucupem. pisces per piscatorem. Septima est ne morte preueniamur. Octaua est ne consuetudine teneamur. consuetudo enim est altera natura. Ad sextum respondet quod in multis apparet dei misericordia. quod secundum sanctum Thomam deus peccatores patienter expectat. benigne recipit. uicium dissimulat a periculis liberat. gratiam donat. datam multiplicat. multiplicatam seruat. seruata in celo nunciat. offensam dimittit. peccati post remissionem non meminit. errantes a se per peccatum reducit. cientes ad se per penitentiam conuertit. cadentes erigit. stantes tenere non desinit. et finaliter in bono perseverantes ad gloriam inducit.

scilicet sequentia obseruanda sunt peccatorum

Et sunt hec quinque tenenda tibi

remissio peccatorum. contritio cordis. scilicet peccati.

Spes venie. contritio. confessio culpe

satisfactio penalis. uisitatio peccati

pena satisfaciens. et fuga nequitie

Consequenter autem magis specialiter determinat doctrinam predictam et habet per certas doctrinas speciales. Et diuiditur ista pars in duas. Nam primo ostendit quod sunt necessaria facturi perfectam penitentiam. Secundo ostendit quod sunt sibi utilia. habet (Sperne voluptates). Prima adhuc diuiditur. Nam primo ostendit quod debet penitens necario tenere respectu sui. Secundo respectu proximi. ubi (Et dimittaris). Dicit primo sic quod hec quinque sunt tibi tenenda in perfecta penitentia. scilicet spes venie. contritio cordis. confessio oris. peccatorum. satisfactio. et fuga peccatorum.

Circa textum dubitatur

Primo quid sit spes

Secundo quomplex sit spes

Tercio quid sit contritio

Quarto quid sit confessio

Quinto quomplex sit confessio.

Sexto quid sit satisfactio et quod sunt partes satisfactoris

Ad primum dubium respondet quod spes sic describitur. Spes est certa expectatio future beatitudinis ex dei gratia et meritis propriis proveniens. Et sic

Spes est audacia mentis de largitate dei cepta hñdi vitay eternā p bo
na merita. **Et** q̄b̄ diffinitōib̄ p̄mo seq̄tur q̄ nō est spes de p̄terito nec p
p̄te de p̄senti vt p̄senti est. sed solū de futuro. **Sec̄do** seq̄tur q̄ nō est p̄o
p̄te spes de malo. sed t̄m de bono. **Tercio** seq̄tur q̄ nō de quolibet bono ē
p̄prie spes. sed solū de futura beatitudine

Ad sc̄dm̄ dubiū r̄ndet q̄ duplex est spes. sc̄z spes suffragiū. q̄ fit respectu
tu beatorū. 2 spes p̄ntie vt p̄prie autoritatis. q̄ fit respectu dei. vnde salua
t̄ nō hñt spem nec etiā d̄anari. sed solū hoies in eccl̄a militāte p̄prie hñt
spem. 2 etiā aie in purgatorio ex̄ntes. **Uñ** illa spes (q̄ fit respectu dei) est
tripler. sc̄z spes venie p̄ peccōz remissione. de q̄ intelligit̄ lr̄a. Spes gracie
p̄ diuine gr̄e susceptōem. **Et** spes glorie p̄ p̄secutōem eternoz gaudiorū

Itē contritio

Ad terciū dubiū r̄ndet q̄ p̄tritio sic describit̄ **Contritio** est dolor volū
tarie assumpt̄ cū p̄posito p̄fitendi 2 satisfaciendi. **Et** differunt p̄tritio 2
attritio. **Nā** attritio est q̄dā displicētia de peccō p̄misso. s̄z nō p̄fecta. **Sz**
p̄tritio est p̄fecta displicētia cū volūtate ampl̄ abstinēdi. **Uñ** nō q̄libet
dolor est p̄tritio pur p̄tritio cap̄it̄ hic. imo nec q̄libet dolor p̄ peccatis ē cō
tritio. **Uñ** duplex est dolor p̄ peccatis. q̄dā est naturalis. 2 ille nō est me
ritorius. q̄ p̄cedit ex dicramine recte rōnis. **Alio** ē volūtari⁹ 2 actualis. q̄
p̄cedit ex volūtate libere assumēte dolorē cū p̄posito p̄fitēdi 2 satisfaciēdi

Itē confessio

Ad q̄rtum dubiū r̄ndet q̄ p̄fessio sic describit̄ s̄m̄ Augustini. **Confessio**
est sermo p̄ que morbo larens spe venie ap̄itur. **Itē** sic diffinit̄ s̄m̄ grego
riū. **Confessio** est peccatorū detectio. **Uñ** sic s̄m̄ aliquos. **Confessio** est
ap̄rissima corā sacerdote peccatorū declaratio

Ad quintū dubiū respondet q̄ duplex est p̄fessio. **Quedaz** est m̄talis
que fit soli deo. 2 illa est de iure naturali. **Alia** est vocalis que fit homini
ex ore. et illa est de iure positiuo siue ordinato

Itē satisfactio

Ad vltimū r̄ndet q̄ satisfactio siue satisfacere s̄m̄ Augustini sic describit̄
tur. **Satisfactio** vel satisfacere est causas peccōz extinguere vel extirpare
et eoz suggestionib̄. i. malis instigationib̄. additū. i. accessum nō indul
gere. sic q̄ hō habeat firmū p̄positū per ā p̄fessā iterū nunq̄ p̄mittere neq̄
etiā aliq̄ alia. **Et** sunt p̄tes satisfactōis duplices. q̄ q̄dā sunt p̄ncipales
et tales sunt tres. sc̄z oratio. ieiunū. 2 elemosina. **Et** q̄dā sunt secundarie
2 minus p̄ncipales. vt sunt peregrinatio. vigilie. castigaciones. 2 h̄mōi.
Et ille p̄tes sc̄cūdarie reducūtur ad p̄ncipales. **Nā** oīa carnē assidētia
reducūtur ad ieiunū. oīa vero sp̄ūalia ad orōnem. 2 oīa opa misericordie
ad elemosinā. **Finaliter** est sciendū. q̄ duplex est fuga. sc̄z fuga fugiēdi
et fuga fuganda. 2 s̄m̄ hoc d̄r pur fuga dicit̄ a fugo as are. vel a fugo is
ere. 2 vtrāq̄ fugā habebit penitēs. habebit em̄ fugā fugādi perā sua. et s̄
p̄ discretū p̄fessorē. 2 secūdo habebit fugā fugiēdi peccata respectu peccas
ti p̄mittendi vel illius q̄d possit p̄mitti. i. habebit firmū p̄positū amplius
vt perā tua dimittant̄ tibi. malefactorū tuis. tibi illata indulge

Et dimittaris alijs peccata remitte
hoib̄ emēdes hoies offendisse p̄fiteris
2 isq̄ satisfacies. quos te lesisse fateris

In ista pericula auctor ostendit que sunt necessaria omni penitenti respectu
proximi. et ponit duas doctrinas dicens. q tu peccatoris (q facis pñiam
vel facere vis pñiam) debes remittere alijs q tibi malefecerunt. Secdo vi
at q debes satisfacere illis qb tu malefecisti.

Circa tertiu
dubitatur

Primo quid sit peccatū
Secdo qd sit dñia inter peccatū et delictū
Tercio a quo et ubi incepit peccatū
Quarto qualiter hō cecidit in peccatū
Quinto vtrū dñati in inferno pñt peccare
Secro quare debemus remittere malefactorib⁹ no
stris peccatum.

Ad pñm rñdetur. q peccatū sñ Augustinū sic describitur Peccatū ē vo
lūtas retinendi vel psequēdi qd iusticia verat. Vel peccatū est sp̄ero natus
rali bono et imutabili. reb⁹ mutabilib⁹ adherere. Vel sñ eundem Peccatū
est omne dicitū vel factū vel p̄cipitū p̄tra legem dei. Item sñ ambrosium
Peccatū est p̄varicatio legis diuine et inobediencia peccatorū. Et istis dif
finitōib⁹ p̄mo sequitur q peccatū p̄ncipaliter est in volūtare mala vel ex ea
pcedit et est volūtarium. Unde dicit Seneca q omne peccatū est actio volū
taria. Secdo sequitur q peccatū est p̄tra iusticiam. ex eo q pñia pcedit ex de
crimine iusticie. Tercio sequitur q iuste peccator p peccatis meret penas.
q nullus est p̄re iuste puniendus nisi p actione mala. nec etiā p̄miā d⁹
est nisi p actiōe bona. Quarto sequitur q omne peccatū sit p̄tra legem et p̄cep
ta dei. Quinto sequitur q in omni peccato et p̄cipue mortali est dimissio dei
et adhesio rei mutabilis. Ad s̄cōm rñdetur q peccatū duob⁹ modis p̄mie
ritur. scz faciendo malū. et dimitrendo bonū. et p̄mū p̄prie dicitur peccatū. sc̄dm
vero delictum quasi derelictum. Alia dñia est. qz delictū est ignorans cō
missum. sed peccatū est scienter p̄missum. Ista tñ differentia non obstāte se
pe vnū hate p̄ reliquo. Ad tertiu dñm q sñ magist⁹ sententiarū libro
secdo peccatū originem et cām sui traxit ex bono. quia ante p̄mū peccatū nō
erat aliqd malū. Et hoc p̄bat sic. qz cū peccatū originem et cām habuit h
fuit aut ex bono aut ex malo. non ex malo. qz ante peccatū non erat aliqod
malū vnde oriretur. ergo ortum est ex bono. scz ab angelo. qui angelus. s.
lucifer ante peccatū non erat nisi bona creatura scz creatura dei. Et quo p̄z
q peccatū incepit in celo vbi lucifer summus angelus et p̄mus fuit q pecc
eatum p̄mū p̄misit. cū extollendo se dixit. ponam sedem meam in aquilo
ne et similis ero altissimo. Ad quartū respōdetur q hō cecidit in peccatū
diabolo suggerente. carne delectante. et anima p̄sentiente. Unde aīa p̄sen
tiens p̄mittendo inobediencia torā naturā humanā corripit. Ad qñ
tum rñdetur q dñati nō possunt peccare. qz nō possunt aliquid mere
ri. quia nullus meret nisi in hac vita. Et sic etiā saluari peccare nō pñt
Et si dicat q angeli p̄us peccauerūt et ceciderūt. vt patet de lucifero. er
go videt q adhuc existētes in celo poterūt peccare et similiter sancti. Ad
stud rñdetur negando p̄sequentia. qz angeli iam sunt ita p̄firmati in ca
ritate christi q nō possunt habere malū velle. vel volūtatem in malū ver
tere. Similiter dñm est de sanctis. Ad sextū rñdetur q nos debem⁹ ali
is remittere mala nobis illata vt de⁹ remittat nobis nostra peccata. qz

De peccatū

hoc petimus in orōne dñicali qñ dicim⁹ dimitte nobis debita nostra sicut
et nos rē. nā si non dimittim⁹ debitorib⁹ nostris tūc petimus iudiciū
nostrū. qz tunc petimus q deus nō dimittat nobis debita nostra. et ergo
errāt q volūt orōes dñic. alē corrigere z meliorare dicētes. dimitte nobis
debita nostra melius qz nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris

prēne delicias carnis illicito s vana
Sperne voluptates. ludos. spectacula mundi
dimitte malū sociū strepitū

Desere consortem prauum. populiqz tumultum
occultas orōes factū misericordie

Secreta sꝑz preces. et opus pietatis amato

Hic autor ostendit que sꝑz vtilia p̄fiteati ac penitēti. z p̄mo q̄ sunt fugiēda ab eo. Secūdo q̄ sunt acceptanda. ibi (Secreta sꝑz p̄ces) Et dicit tu penitens sperne voluptates. ludos. z publica spectacula mūdi. z masculū socium z tumultū populū. Tūc ibi (Secreta sꝑz p̄ces) Dicit qz tu penitens debes amare secreta p̄ces z opa pietatis.

Circa textū
pubicitur

Primo q̄re voluptas sit spernenda
Secūdo quare ludi sunt spernendi. z vtrum ludi unū
pediant penitentiam
Tercio que sunt seruanda circa ludos
Quarto q̄re spectacula mūdi sit spernenda
Quinto quare omnis penitens debet semper fugere
re malum socium
Sexto quid nocet penitenti tumultus ppli

Ad primū respondet q voluptas multis modis est spernenda a quoslibet homine z p̄cipue penitenti. Primo qz nocet naturalib⁹. qz dicit Boetius in secundo de consolatione philosophic: paucis eñ ac minimis natura contenta est. Et ideo p̄muniter dicitur q gula plures homines interficiat qz gladius. p̄ter hoc qz sequi videmus ex gula z voluptatib⁹ graues z mirabiles infirmitates. Secūdo nocet voluptas q̄stum ad deū. qz cuius sit p̄tra preceptū dei est peccatū. Tercio nocet q̄stum ad animam. qz graua peccata inde sequi solent. vt acedia. luxuria zc. Quarto nocet p̄ximū. qz pauperē p̄uat nutrimentis. possent eñ sup̄flua dari paupib⁹ ad eorū nutrimentū. Ad scdm̄ r̄ndetur q duplex est ludus. scz diuinus vt ludus organoz. z cantus ecclēie quib⁹ diuinū officiū pagitur. Alius est ludus non diuinus sed magis secularis. et ille est duplex. quia quidam est ludus lucrans pecuniam vel rem aliquam. vt ludus taxilloz. alearum z globoz. Et iste ludus lucrans est duplex. qz qdam p̄mittitur fortune. vt ludus taxillorum et quidam est qui regit per intellectum humanū vt ludus scacorum. Alius est ludus nō lucrans pecuniā. Et iste est etiā duplex: qz quidam fit p̄pter deductionē temporis. vt in instrumentis musica lib⁹. quidam fit p̄pter vanam gloriā. vt ludus theatralis. ludus lancearum. z isti ludi theatrales sunt prohibiti. similiter ludi lucratiui pecuniarū vel rerū. z etiā illi ludi q̄ p̄mittuntur fortune. Admittūt tñ p̄ leges aliq̄ ludi lucratiui si fiant gratiose. p̄ p̄metibilib⁹. dūmodo tñ fiant ad modū

eā summā & nō ducat in p̄suetudinē. Unde ludi theatrales sunt p̄hibiti
 ti. vt sunt luctatōes publice tomeamenta. basitludia & h̄mōi. Pr̄mo q̄ si
 nnt male & indebite. sc̄z cū peccatis. Sc̄do q̄ fiunt malo fine. sc̄lz p̄pter
 vanā gloriā & laudē mūdi. Tercio q̄ multa mala inde sequūtur. sc̄z bo
 micidia ire iudicē sup̄bie & h̄mōi. Et quo sequit̄ q̄ illi ludi sunt sp̄nedi
 a penitente. q̄ tales ludi impediūt p̄niam. q̄ auerūt hoies a p̄ritōe cor
 dis q̄ est maxime necēria penitenti. & ergo ludi moderati (qui non varia
 rent mentē penitētis. sed fierēt solū ad refocillatōem vel recreatiōem sp̄rit
 uū vitaliū) bene fieri p̄nt. Ad terciū r̄ndet̄ q̄ tria sunt seruāda in ludo
 Pr̄mū est q̄ nō fiat cū p̄bis turpibz vel nociuis. q̄ si fieret circa p̄ba vel
 facta mortalia tūc esset p̄ctm mortale. Sc̄dm est q̄ in h̄mōi ludis non sit
 at intima dilectatio. que ludentē a deo auertere possit seu a p̄posito peni
 tendi. Tercius est q̄ ludus p̄gruat p̄sone loco & t̄p̄. q̄ al̄s si esset veniale
 p̄ctm p̄pter circūstārias aggrauantes fieret mortale. Ad q̄rtū r̄ndetur
 q̄ ideo spectacula mūdi sunt sp̄nedā q̄ in se mala sunt vt dem̄ est in se
 cūdo dubio. etiā inducūt circūstantes ad lapsum. sc̄z ad lasciuā vel cru
 delitatē. cui circūstantes videntur p̄sentire. Ad q̄ntū r̄ndet̄ q̄ quilibet
 & sp̄cialiter penitens debet dimittere malū sociū. q̄ malus socius p̄ malas
 suggestiōes inducit aliū frequēter ad peccandū. q̄d non faceret si care
 ret illo malo socio. Et p̄ oppositum quilibet debet habere bonū sociū cui sua
 secreta reueler. q̄ retrahet eū a vicijs vt vult Boetius in libro de disci
 plina scholarū. Et etiā hoc docet psalmista dicens. Cū sancto sc̄us eris cū
 puero puereris. Ad sextum r̄ndet̄ q̄ tumultus & strepitus ppl̄i nocet
 penitenti. q̄ remouent ip̄m a penitētia. q̄ vt vult p̄hs in de sensu & sensa
 ro. Bonus maiores expellūt minores. ergo mor̄ vel strepit̄ ppl̄i exteri
 ores excludūt motus interiores sc̄z p̄ntē & deuotionis
 cūcta delicta defleat ver̄ dolor de p̄ctis

Omnia peccata plangat contritio vera

inqrēs morā p̄ctōz s̄ mediāribz q̄bz peccauerit

Scrutans etates sensus loca tempora membra

deflens p̄ctā p̄ sc̄ā nō h̄ns p̄positū facere. i. q̄ deberēt fieri

Deplozans acta nolens committere stenda

deplorās p̄ctā oblita cū factis & neglectis

Plangens amissa cum commissis et omissis

s̄ plagas p̄mū tuū defraudasti

Offensasq̄ dei q̄ fratrem damnificasti

Hic autor determinat de p̄ritōe. & diuidit in tres p̄tes. nā p̄mo osten
 dit in generali q̄ debem̄ deplangere p̄ctā nostra in p̄ritōe. Sc̄do osten
 dit circūstārias q̄ debemus aduertere circa p̄ctā in p̄ritōe. ibi (Seru
 rans etates) Tercio ostēdit in sp̄ciali de q̄bz sit h̄nda p̄ritio. ibi (Deplo
 rans acta) Sed legant̄ p̄res simul. Et d̄t p̄mo q̄ habēs verā p̄ritōnem
 de omnibz peccatis suis ille debet deplangere omnia peccata sua simul i
 quirendo etates. hoc est q̄ dū hō stetit in peccatis. et sensus euz quibus
 peccauit. & loca in quibz peccauit. & tempora in quibz peccauit. & mēbr̄a

est quibus peccata sunt facta. **Q**uia debet in peccato ne deplangere oia peccata
missa. et non velle amplius committere ea. Et dicitur etiam deplangere illa peccata
quae lapsa sunt a memoria. Et peccata commissionis et omissionis etiam dicitur deplangi
gere. et quae sepe deum offendit per peccata. et quae divina primo suo sepe intulit

Primo quis possit facere peccatum
Secundo quare magis delect peccatum per peccationem quam
per alium actum anime
Circa tertium
Tercio vix per quolibet peccatum debeat esse peccatum
Quarto quare peccatum debeat deplangi oia peccata.
Quinto quare illa quae ponuntur in textu. scilicet etates
sensus et sunt perscrutanda
Sexta quae peccata dicuntur amissa. quae omissa. et
quae commissa

Ad primum respondetur quod in peccato sunt tria tenenda secundum sanctum Thomam
scilicet actus doloris. forma gratiae elicentis. et effectus meriti. sufficiens. propter
defectum primi peccatum non est in bonis. quod in eis non est actus doloris. propter defe-
ctum secundi peccatum non est in damnatis. quod in eis non est forma gratiae. propter
defectum terti peccatum non est in purgatorio. quod anime in purgatorio non sunt in
statu merendi. Ex quo sequitur ratio ad dubium. scilicet quod peccatum sit solum in
hominibus penitentis vite. **A**d secundum respondetur quod haec est ratio. quod in omni peccato est dele-
ctatio vel placetia trabes hominem a deo. et quod peccata peccatorum curant. et
ergo actus dolens peccatum dicitur esse penitentia vel displicentia peccatorum per quae
trahimur ad deum. et sic est in peccato. ergo magis per peccatum quam per alium actum
animo delectur peccatum. **A**d tertium respondetur quod triplex est peccatum. scilicet
originale. veniale. et mortale. **N**on peccatum originali non oportet fieri peccatum. quod
per peccatum non delectur. sed per baptismum. **N**ec per peccatum veniale debet fieri
si nisi una generalis peccatum si non sit nimis ductum in consuetudinem. vel non
habeat circumstantias aggravantes. **S**ed per peccatum mortali debet fieri per
secunda penitentia et specialis confessio quo ad omnes partes penitentiae. **A**d
quartum respondetur quod haec est ratio. quia omnipotens deus non dimittit unum pec-
catum mortale absque alio. et de isto videbitur postea. **C**um merita dicitur **L**ar-
ga dei peras veniam non dimidiabit. **N**ihil autem totum te lacrimante
dabit. **A**d quintum respondetur quod ista scilicet etates sensus et sunt perscrutanda quod
aggravant peccata. ut dicitur tibi (Aggravat ordo locus) **A**d sextum
respondetur quod dupliciter distinguitur peccatum. scilicet commissionis. quo scilicet pec-
cator malum commisit. et omissionis. quo homo dimisit bonum ad quod tenebatur
Et utriusque per distinguitur. quod quod dicitur est amissum. id est delectum a memoria. et
quod debet fieri peccatum et confessio in generali. **A**liud est in memoria. de quo
non ficta non diuisa et tua. id est mundo corde

Vera sit et integra. sit et confessio munda

velox cum sepe assidua voluntaria manifesta

Sit cita. firma. frequens. humilis. spontanea. nuda
de propriis peccatis. cum discretione. cum plena peccatione. in plarone. sine fraude

Propria. discreta. lacrimosa. morosa. fidelis

prope peccata

In ista pte auctoz specialr determinat de pessione. 2 diuidit in sex ptes
In pma ostendit qlis debet esse pessio In scda quibz medijs dz fieri con
fessio In tertia cui debet fieri In qtra de quibz pctis debet fieri In qtra
que sunt circūstantie aggrauātes pctā. In sexta ondit quō imponēda sit
penitētia pfitenti. pres patebunt. Dicit pmo sic: q pessione debet esse vera
et integra pura munda velox subitanea. ppter periculū mortis. firma fres
quens humilis spōtanea. i. voluntaria. nuda. i. manifesta. propria. i. de p
prijz pctis. discreta. lachrymosa. i. dolorosa. 2 fidelis

Circa istum
textū dubitat

- Primo qñ debet fieri confessio
- Secundo quid pdest confessio generalis
- Tercio in quibz casibz iteranda sit confessio
- Quarto vtrum confessio potest dimidiari
- Quinto vtrum ne vnus confessor potest audire cō
fessionem 2 alter absoluerē.
- Sexto que sit rō illoz que ponunt in textu

Ad primū rñdetur. q p m iura 2 statuta matris ecclesie quilibet (q per
uenit ad annos discretiois) debet ad minus semel in anno scz in pasca pfi
teri omnia pctā sua ppro suo sacerdoti. 2 etiā p munitari. nisi forte abstis
neat de pssio sui sacerdotis. Sunt tñ sex casus in quibz p m doctores dñs
tenet statim pfiteri pctm mortale. Primus casus est. qñ aliqñ timet postea
nō habere oportunitatē confitendi. Scds est. qñ est pfiturus in articulo
mortis. Tercius est qñ quis se exponit piculo mortis. vt in bello vel in na
uigationibz. Quartus est qñ quis debet cōicare. Quintus est qñ quis de
bet ministrare sacramentū aliqñ. Sextus est qñ quis debet facere actū so
lemnē in ecclesia. vt dicere euangelū vel epistolā solemniter. qz immūdus
nō debet esse pteco. i. nuncius pbi dei. Ad scdm rñdetur. q pessione ges
neralis valet ad tria. pmo ad remissionē pctōz venialū. Tñ licet p m ma
gistrū sententia p libro qtro pctā venialia pfiteri debēt. 2 specialr illa que
sunt frequēter iterata. tñ non est necārium in speciali de oibz pfiteri. cū sint
quasi infinita. sed p eis debet fieri pessione generalis. Scdo valet pessione ge
neralis ad remissionē pctōz a memoria lapsōz. qñs etiā sunt mortalia si
non habent in memoria. Si tñ postea redirēt ad memoriā deberēt dici in
speciali. Tercio valet ad instructionē rudū. vt scz sciāt discernere inter dñ
ueria pctā. qz als rudes pctā nō reputarēt esse pctā. Ad tertiū rñdet.
q pessione facta pus in sex casibz est iterāda. Primus est qñ pffesor (cui cō
fessus est pctōz) est fatuus vel impicus. Scds ē si penitens ptempserit sa
tisfactionē sibi iniunctā. vel de nouo si oblātus est ipsam si tñ sciret eam 2
adhuc implere veller nō o3 pfiteri. Tercius si pffesor nō haberet autoritā
tē absoluedi. 2 mittat eum ad supiorē. tñ si supior exigit o3 ipm de nouo
pfiteri. Quartus est qñ quis sicte venit ad pessione sine pposito absolue
di 2 abstine di. sed pctm iterū pmittendi. Quintus est qñ aliqñ dimidiat
pessione omittēs sciēter aliqñ pctm mortale. Sextus est qñ quis dubis
rat de pessione an scz fecit pessione alicui? pcti mortalis an nō. In q
tum rñdetur q nō. vñ habent simile in medicina corporali. nā si cut ad sant
tatē corpis medicus nō solū cognoscit vnū morbū s3 omēs rtorā dispōez
et pplexionē infirmī. qz als posset. p vna pte corpis talem dare medicinā

q̄ p̄ alia pte tantū corrupere quantū p̄ vna pte sanare. z hoc venit p̄
 ter diuersitate morbi. Sic pariformiter est de medico spiritali. i. de con
 fessoze q̄ debet omnia pctā simul scire. quia alis posset dare remediū. p̄tra
 vnum pctm̄ q̄b̄ non valeret ad aliud. sed magis fortificaret ipm̄. **Cr̄ia** si
 erit ex vno morbo ita bene moritur hō sicut ex multis. sic etiā ita bene con
 demnat anima p̄ vno pctō mortali sicut p̄ multis. **Ad** q̄ntum r̄ndetur
 fm̄ Guibelmū. q̄ vnus p̄fessor nō debet audire p̄fessionē z alter absolue
 re. q̄ sacramentū nō est diuidendū. **Un̄** non p̄r quis dare remediū de vul
 nere vel morbo sibi ignoro. licz alteri sit notū. **Ad** sextum r̄ndetur. q̄ cō
 fessio debet esse p̄a ita q̄ hō non mentiat. z sibi nō ascribat pctm̄ quod nō
 fecit. nec etiā minus dicat q̄ fecit. **Sec̄do** debet eē integra. vt patuit in du
 bio p̄cedenti. **Tercio** debet esse mūda. ita q̄ fiat puro z mūdo corde. quia
 p̄traria p̄rijs curant. **Quarto** d̄z esse veloci. i. statim postq̄ hō peccauerit.
 q̄ q̄nto diuti⁹ vulnus manet sine remedio tāto magis fit putridū. **Qui
 to** debet esse firma. i. cū firma spe de remissione pctōz. **Vel** firma. i. fortis
 sic q̄ hō non redeat statim ad pctm̄. **Sexto** d̄z esse frequē. q̄ q̄rens q̄s ca
 dit toriens d̄z resurgere. **Septio** debet esse humilis. q̄ p̄ humilitatē d̄z re
 surgere pctōz. **Octauo** d̄z esse sp̄tanea. q̄ pctm̄ fuit voluntariū. **Nono** d̄z
 esse nuda. q̄ q̄nto magis nude vulnus ostendit medico. tāto melius res
 mediū potest apponere. **Decio** d̄z esse de p̄rijs pctis. i. nō de pctis alioz.
Undecio d̄z esse discreta. i. q̄ hō discrete dicat circūstācias pctōz. **Duo**
decimo d̄z esse lachrymosa. i. cū p̄ritioe vt pus patuit. **Decimotercio** d̄z
 esse morosa. i. tarda sic q̄ p̄fessor nō defraudet p̄ celeritatē verboz. **De
 cimoq̄rto** d̄z esse fidelis. i. cū fide xp̄iana. vt dicitur ibi. **In om̄is querat**
Et istud idē patz in hīs p̄sib. **Sic simplex humilis p̄fessio pura fidelis**
vera frequē nuda discreta libens veracida. Integra secreta lachryma
bilis accelerata. Fortis z acculans z lit parere parata

p̄mam agas p̄fecte veracif s̄ pctōzem
Eniteas plene. si vere peniteat te

i. p̄nunciū i. p̄rās i. dic i. in p̄ria p̄sona

Non per legatum. nec per breue. sed refer ipse

s̄ p̄fessori maḡ prudēti p̄fiteri honestiori

Comparienti plus sapienti dic meliori

sacerdotib̄ s̄ tibi pctā tua

Presbiteris multis prodest si confitearis

p̄ntia sacerdot̄ absit dic socio tuo

Propia presbiteri si desit pande sodali

s̄ cui i. vulnera s̄ tue pctā manifestes

Corporis vt maculas anime sic crimina pandas

In ista pte autor oñdit q̄b̄ medijs debeat fieri p̄fessio dicens. tu pctōz
 debes plenarie penitere de oib̄ pctis. z nō debes reuelare pctā tua p̄ aliū.
 nec p̄ rās. s̄ p̄prio ore p̄fitearis. **Tūc** ibi (Cōparienti) **Dicit** q̄ p̄fessio
 d̄z fieri sacerdoti p̄parienti intelligēti z bñ viuēti. **Et** d̄t vltra. q̄ expedite p̄
 salute aie multis p̄sbit̄eris p̄fiteri. **Et** si sacerdos defuerit tūc fiat p̄fessio
 sodali. **Et** debes manifestare oia crimina aie sicut vulnera corpis

Circa istum
textū dubitat

Primo utrū confessio valeat p̄ nunciū vel per lras
Secūdo quare hō debeat confiteri sacerdoti
Tercio quare debet fieri sacerdoti p̄ patienti
Quarto an quis poterit cōfiteri alteri sacerdoti q̄
suo proprio curato
Quinto utrum q̄s potest p̄fiteri laico
Sexto quō intelligēda est lra Corpis vt maculas

Ad primū r̄ndetur p̄m sc̄m Thomā p̄ hec p̄ba. q̄ confessio facta p̄ nunciū
cū vel p̄ lras licet sit quoddā opus bonū et p̄fectum t̄n inq̄ntū est sacramēt
et um nō d̄z sic fieri. q̄ determinatā h̄z materiā. i. actū p̄mōtis quo p̄scien
tia hoīs manifestari p̄suevit. Ad sc̄m r̄ndetur. q̄ ideo confessio d̄z fieri
sacerdoti. q̄ sacerdotes p̄nt peccatorē absoluerē a pct̄is. ex quo eis p̄miss
se sunt clauēs ecclesie. Ad terciū r̄ndet. q̄ pct̄ōr debet p̄fiteri sacerdoti
p̄ patienti. q̄ p̄passio sacerdotis inducit peccatorē ad deuotionē. et ne pec
cator terreat. vt sic p̄pter terrore omittat sciētē aliq̄d pct̄m mortale. Et
d̄z p̄fiteri sacerdoti sapiētē. i. intelligētē pct̄ā et p̄uitas pct̄ōr. q̄ medicus
nescius nō potest tene dare medicinā egrotō. Et d̄z p̄fiteri sacerdoti bo
no et b̄n̄ uiuenti. q̄ mali et iniusti p̄fessores sunt cecī ductores cecōr. et sic
ex vtraq̄ p̄te in foueā eterne d̄anatiōis cadūt. vt solet etiā dici in h̄is me
tris. Si cecus cecū conatur ducere cecū. In foueā ductor p̄mo cadit inde
sequitōr. Ad q̄rtum r̄ndetur p̄m Hostiēlem. q̄ decē sunt casus quibz
aliquis p̄t p̄fiteri alteri q̄ suo p̄prio sacerdoti. Primus est q̄n p̄p̄ius cura
tus est impicus. sic q̄ nō potest subito p̄sulere suo parrochiano. petenda ē
t̄n licentiā. quā si nō obtinuerit nō obstat. Sc̄d̄s casus est q̄n quis trāstul
lit domū vel habitatiōē suā ad aliam parrochiā. vel si habeat domū in
alia parrochia. Tercius casus est. q̄n quis est vagabūdus vel pegrinus
rōne negociatiōis vel deuotionis. Q̄c̄it t̄n Guilhelmus q̄ talis d̄z habe
re licentiā a suis sup̄ioribz ad sic eundū. Quartus casus est rōe delicti. vt
si delictū fuerit p̄petratū in alia parrochia. Quintus casus est rōe studij.
vt cum scolaris trāstulerit se ad aliū locum rōne studij. non t̄n debet ibi re
cipere ordines nisi de licentiā sui dyocesanī. Sextus casus est rōne necita
tis. vt in articulo mortis. Septim⁹ casus est q̄n quis h̄z spem q̄ suus cur
ratus hoc p̄ grato habeat. non t̄n est absolutus nisi curatus suus dede
rit sibi p̄sentum vel licentiā. Octauus casus est q̄n p̄p̄ius curatus fuerit
hereticus vel scismaticus vel maiori excoicatione excoimunicatus. Non
nus casus est q̄n quis est infra annos discretiōis. Decimus casus est. p̄
ter speciale p̄uilegiū a papa archiepiscopo vel episcopo vel alicui alteri
cōcessum. Ad q̄ntum r̄ndetur. q̄ quis potest cōfiteri laico tpe necessita
tis. Dicunt t̄n aliqui q̄ sufficiat soli deo confiteri tpe necitatis cum p̄pos
to et volūrate p̄fitendū sacerdoti si posset eū habere. Ad sextū r̄ndetur
q̄ littera ista potest dupl̄r intelligi. Vno mō sic. tu debes manifestare cri
mina cordis sicut vulnera corpis. id est sicut vulnera corp̄oris ostendunt
medico: ita pct̄ā (que p̄ncipaliter in corde sunt reseruatā) ostendunt p̄res
bitero. hec sententiā magis p̄cordat l̄re. Alio mō sic. tu debes manifestare
pct̄ā cordis et pct̄ā corp̄is. q̄ inter pct̄ā quedā sunt in corp̄e et q̄dā in ani
ma. et ista sententiā p̄cordat cum sententiā sequenti

*Primo dicitur p̄fiteri
aliqui p̄
p̄fiteri alteri q̄ suo
proprio sacerdoti*

.i. peccata carnalia falsa iuramenta gula rapina luxuria
Carnalia sunt periuria. crapula. furta. libido
In corde Inuidia rancor supbia tracundia auaricia
Dente latet liuor. odium. tumor. ira. cupido

In ista pre autoz ondit de quibz peccis debet fieri confessio. et pmo in gē
nerali ondendo q̄ sunt peccata corporis et q̄ anime. Secdo ondit ppositum de
quibz specialr dz fieri cōfessio. ibi (Precipue pestes) Dicit ergo pmo sic.
q̄ pūriū gula furtū et luxuria sunt peccata carnalia. i. carnis. sed odiū liuor su
perbia ira et cupido sunt peccata mentis. i. cordis. qz nō fiunt carne vel cor
pore ad extra. sed remanent in anima

Circa istum
textū dubitat

Primo que peccata dicunt carnalia et que mentalia
Secundo quid sit pūrium
Tercio an omne iuramentū sit malum
Quarto vtrum iuramentū ad faciendum malum
sit obseruandum
Quinto vtrum aliquis iurans per cautelam decip
piendo alium sit periurus
Sexto vtrum littera in se sit vera

Ad primū rōndetur. q̄ licet omne peccatū sit radicalr et pncipalr in anima
tū quedā peccata dicunt carnalia. Ideo qz fiunt carnalr ad extra. vel p opatio
nes extrinsecas. Alia vero dicunt mentalia. q̄ sez nō fiunt mediāte corpe
vel carne extrinseca. sed ad intra remanēt in anima. Ad scdm rōndetur
fm magistru sententiay q̄ pūriū sic describit. Periuriū est mendaciū iur
ramento firmatū. Cū fm Hyeronimū in iurandū debet esse tria. i. ve
ritas iudiciū et iusticia. et si ista defecerint nō erit iurandū s; periuriū
Et differunt mendaciū et periuriū sicut supius et inferius. quia menda
cium est supius ad periuriū Cū mendaciū fm Aug. sic describit. Men
daciū est falsa vocis significatio cū intentiōe fallendi. Ad terciū rōndetur
fm magistru sententiay q̄ iuramentū quicqz est bonū et quicqz est malum. vnde
spōte et sine neccitate iurare vel false iurare est grāde peccatū. Sed ex neccita
te iurare. i. ad assentiendū innocentibz vel ad federa pacis pfirmāda non
est malū. Cū dicit Aug. Iuramentū est faciendū cum pigri sint homines
ad credendū illud quod eis est vtile Ad q̄rtum rōndetur. q̄ iuramentū
transies in peiorē exitū potius est mutandū q̄ implendū. qz dē ysidorus
In malis pmissis rescinde fidem. in turpi voto muta decretū. qd incaute
voulsti nō factas. impia em̄ est pmissio q̄ scelere impletur. Ad q̄ntum
rōndetur fm magistru sententiay dicentē. quacūqz arte p̄boz quis iurā
deus tū qui p̄cie verborū est testis h̄ ita accipit sicut ille intelligit cui iura
tur. Et subdit q̄ duplr aliquis reus fit q̄ deceptor: te iurat. qz nomē dei in
uanū assumit et p̄mū suū dolo capit. Ad sextum rōndetur. q̄ licet libi
do pprie p̄sistit in affectu. tū in pposito capif. p actu extrinseco luxurie Et
licet liuor et odiū sint synonoma. p̄ tū hic liuor accipi vt ē inuidia trāsies
et odiū vt est inuidia remanēs Et p cupidinē intelligit auaricia mēralis
Sed p furtū intelligit auaricia extrinseca sez iniusta acq̄sitiō
specialr .i. septē peccata mortalia existimes pncipalia
Precipue pestes septem memores capitales

mendaciū

tñ .i. pncipalia alia pctā descēdētia
Non solum fontes. sed riuos inde fluentes
 .i. pctō pncipali. pctm̄ fluēs ex pncipali interdū nocēs
Sonte suo riuus magis est quādoq; nociuus
 illi? vīri p̄cubit? p̄uor quā habuit ex vino
Unde loth incestus peior fuit ebrietate
 illi? vīri pctōr interfectio abel iracūdia
Atq; cayn grauior cedes fraterna furore

In ista pre ostendit auroz de qb; peccatis spēalit̄ debeat fieri p̄fessio. &
 diuidit in tres pres. **I**n p̄ma facit qd̄ deū est. **I**n sc̄da enumerat peccata
 mortalia. ibi (Lulpaꝝ fontes) **I**n tertia ostēdit quō debeat fieri p̄fessio de
 peccatis venialib; ibi (Lūq; sigillatim) **D**icit p̄mo sic. q̄ p̄fessio spēalit̄
 ter debz fieri de peccatis mortalib; siue septe capitalib;. & nō solū de illis
 sed de omnib; inde puenientib;. qz riuulus quicq; est magis nociu? suo fon
 te. Et hoc declarat exemplariter. **I**n incestus loth peior fuit q̄ sua ebrie
 tas. **E**t interfectio abel (quā p̄misit cayn) peior fuit furore ipsius cayn

Circa istum
 textū dubitat

Primo q̄re pctā mortalia dicunt pestes capitales
 Secdo verū pctm̄ nascat ab aliquo
 Tercio quō pctm̄ vnū descendit ab alio
 Quarto an interficiens aliquem in ebrietate excus
 setur per ebrietatem
 Quinto vbi habetur p̄mū exemplū per quod pro
 bat textum suum
 Sexto vbi habetur secūdum exemplū

Ad p̄mū dubiū m̄def. q̄ septem pctā mortalia ideo dicuntur pestes. qz
 interficiūt aiām. sed dicuntur pestes capitales. qz ex ipsis oīa mala oriunt̄
 nullū em̄ pctm̄ est qd̄ ab aliquo istoꝝ originē nō trahit. **N**ā p̄m̄ Gregoꝝ
 riuū radix cui? libet peccati est supbia. **A**d secūdū respondet. q̄ ex supbia
 nascunt̄ omnia alia peccata. vt statim patuit. qz radix est omniū peccato
 rū. **T**riā supb? vult omēs p̄cellere. & dolet si quis ei equat. **A**d terti
 um respondet. qz supbia vult omēs p̄cellere vt patuit. sic ex ea nascitur i
 uidiā. **I**uidus vero de facili irascit̄ illi cui inuidet. ideo ex inuidia nascit̄
 ira. sed ira cū non potest vindicare tristat̄. ideo ex ea nascit̄ accidia. **A**c
 cidia vero quierā vitā querens facit auarū. **A**uarus qz in rpalib; abūdat
 potest exercere gulā. **G**ula vero p̄pter ventris repletōem de facili mouet
 ad luxuriam zc. **A**d quartū respōdet q̄ interficiens aliquē in ebrieta
 te nō excusat. immo tanto magis puniri debeat. **E**t si dicatur nō fecit hoc
 volūtarie vel scient. sed ignorāter. ergo merito ignorantia excusabit̄ pees
 catū. **D**icendū q̄ omne peccatū p̄sequens aliqd̄ peccatū volūtarū debeat
 dici volūtarū. sed talis ebrietas fuit volūtaria. ergo & interfectio. **C**ū ta
 lis dupl̄r debeat puniri. scz pro ebrietate & interfectōe. i. homicidio. **A**d
 quintū responderur. q̄ p̄mū exemplū textus habet **G**enesis decimo no
 no. vbi dicitur q̄ **L**oth post submersionē sodomie & gomozre habitauit in
 spelūca montis cū duab; filiab; suis. & dixit maior filia ad minorē. **P**ater
 noster senex est & nullus vīroꝝ remansit in terra. veni inebriemus cum vi

no 2 dormianus cū eo. vt sic seruari possumus cū patre nostro. 2 fecerūt. sic. Ingressi qz est maior filia 2 dormiuit cum patre. siliter 2 minor altera nocte. 2 peperit ā bo 2 genuit. maior em genuit moab. 2 minor amon

Ad sextū rīdet q̄ habet Genesis q̄ro. factū est autē p̄ multos dies vt offerret cayn de fructibz terre munera dño. Abel em obtulit de p̄mis grez gibo suis 2 de adipibz. 2 respexit dñs ad abel 2 ad munera eius. ad Cayn vero 2 ad munera nō respexit. iratusqz cayn vehementer 2 p̄cidit vultus eius. et seqrur quibusdā diebz interpositis dixitqz cayn ad fratē suū. egrediamur foras. cūqz em in agrū venirent p̄surrexit cayn aduersus abel fratrem suum 2 interfecit eum

crimīnā pctā p̄ncipalia supbia inuidia

Vulparum fontes sunt fastus. liuoz. et ira

luxuria q̄rū ad mētē. cupido crapula. luxuria q̄rū ad op̄

Accidiaqz venus et auaricia. gula luxus

Hic autor ostendit q̄ sunt pctā mortalia dicēs q̄ fontes pctōz s̄z fastus. i. supbia. liuoz. i. inuidia. ira. accidia. auaricia. gula. 2 luxuria

Primo qd est supbia 2 q̄ s̄z spēs eius.

Secdo p̄formiter dubitat de inuidia. 2 cum hoc de ira eodem modo

Circa textū
dubitat

Tercio de accidia

Quarto de gula

Quinto de auaricia

Sexto de luxuria

Ad primū rīdetur q̄ fm̄ augustinū supbia sic describit. **Supbia est p̄uerse celsitudinis appetitus.** Vel sic fm̄ Iohā. **Supbia est cum q̄s se extollit supra id qd est sibi p̄fixum a deo siue a regula diuina.** 2 spēs supbie parent in hoc metro.

iactāria. vana gloria. ipatiētia. pauper. derisio

Jac van impa veri

simulatio. arrogātia. hypocrisis. p̄temptus. displicētia

simul ar hypo con displi

Ad scdm̄ rīdet. q̄ fm̄ augustinū inuidia sic describit. **Inuidia est odiuz aliene felicitatis** Vel sic describit fm̄ Iohā. **Inuidia ē tris sticia de bonis p̄mi.** Species inuidie patēt in hoc metro detractio rez. v̄l bonoz. gaudiū de malo al. iuocatio. aggregatio. diuā

Trac. mach. op. cap. furep. quoz suspi

Trac. mach. op. cap. furep. quoz suspi

q̄ **Tr** ira sic describit fm̄ Augustinū. **Ira est vlciscēdi voluntas. vel sic fm̄ Thomā** **Ira est appetit⁹ vindicte. 2 spēs ei⁹ patēt in h̄ vsu**

Trac. mach. op. cap. furep. quoz suspi

Trac. mach. op. cap. furep. quoz suspi

Trac. mach. op. cap. furep. quoz suspi

Trac. mach. op. cap. furep. quoz suspi

Supbia

Inuidia

Ira

Ad tertium rñdet q accidia sic describit fm iohānē damascenū. Accidia est tristitia aggrauās animū hoīs vt ei nihil agere liceat. Vel sic accidia est de virtutū laudabili exercitio vtriusq; hoīs languida defectio. z species eius patet in hoc versu

**Ignorantia. derelictio dei. desidia. negligētia bñficiū. sōn^o tpe fut. dñi: oclū
Ig. dere. de. neg. som. ocl
despatio. stulta locutio. tristitia in aduersis: cura rerū spaliū. hortatio
des. stul. trisquoq; cur. hoz.**

Ad quartū rñdet q auaritia fm tullius est imoderatus amor habendi diuitias. Vel sic fm bernardū Auaritia est quarūlibet rerum insatiabilis z inhonesta cupido. Et spēs eius patet in hoc vsu

**Vsura furtum rapina symonia mēdaciū infidelitas
A fur rap symo men in
fraudulētia. obduratio. dolose as. debitoꝝ nō solutio. cupiditas. pūritū.
frau. ob. do. de. cu. per**

Ad quātū rñdetur q gula sic describit. Gula est imoderata cibi vel potus auaritas. i. cupiditas. Vel sic. Gula est vorax edactras vilib; nō cōta. Vel sic. gula est qñ aliq; in comedendo vel bibendo ab ordine rōnis recedit. Et spēs patet in hoc vsu.

**Scurrilitas. ebrietas. vomit^o. lud^o. taloz. sacri tps abusus. rerū
Scur. e vo. lu. sacri esus
s^o tps sacri. fractio ieiunioꝝ fractio voti vel nō obseruatio
fractio ieiū. quoq; voti**

Ad sextū rñdet q luxuria sic describit. Luxuria est libidinose voluptatis appetitus. Vel sic. est ex imūdis desiderijs veniens lubrica mētis z carnis psecutio. Et spēs eius patet in hoc vsu

**In. me. flo. rap. ad. pro
nocturna pollutio. cupiscētia. psensus. violatio sacri tps
noc. concu. con. vio. tempo**

**diuisum. s. qdlibet pctm. s^o pctā pfectus fueris. sacerdoti
Sunq; sigillatim mortalia dixeris vni
s^o pctā pter aggrauāt sequētia .i. pctā**

**Uncta simul quecunq; grauant comitantia culpas
pfitere in volūtare facere s^o pctm**

**Dic citra facium committere quod voluisti
s^o pctā pctā a memoria neglecta**

**Dic venialia. dic que sunt a mente relapsa.
pctā .i. venialit^o pctā**

**Dic tua delicta generaliter ista reuela
culpabilis. s^o criminib; pfitetur**

Nam reus in multis quando peccata fatetur

Accidia

Auaritia

Gula

Iniquitas

oia peccata simul p[ro]dat s[ed] peccat[um] p[ro]fessus e[st] apparet
Vel queuis dicat. vel nil dixisse videtur
A. vltimū integre aliq[ui]s p[ro]fiteat
Postremum crimen si pure quis fateatur
peccat[um] filere o[mn]e peccat[um] p[ro]mittit sequit[ur]

Inde tacere potest quicquid redit aut comitatur

Hic autor ostendit quō debet fieri p[ro]fessio de peccatis venialib[us] & de alijs peccatis p[ro]mitatib[us] alia peccat[um] mortalia dicens. qm̄ tu peccator p[ro]fessus es peccat[um] mortalia. tūc etiā debes p[ro]fiteri peccata p[ro]mitat[ur]. & nō solū peccat[um] perpetrata p[ro] opus extrinsecū. sed etiā p[ro] voluntatē peccandi quā non seq[ui]batur operatio. Sic etiā de peccatis venialib[us] (que relapsa s[un]t a mēte) de quib[us] debes p[ro]fiteri. Sic etiā tua peccat[um] vniuersalit[er] nullū p[re]mittendo. nā peccator faciēs p[ro]fessionē vel dicat oia peccat[um] simul. vel nō videat aliq[ui]d dixisse. sed p[ro]fiteat[ur] peccat[um] sua vsq[ue] ad extremū & si postea aliq[ui]d peccat[um] redeat ad memoriā. tūc p[ro]t illud p[ro]fiteri eodē p[ro]bitero tacendo de p[ri]mis

Circa textū dubitatur

- Primo quid sit peccat[um] veniale
- Secūdo p[ro] que remittit[ur] peccat[um] venialia
- Tercio q[uo]d nocent peccat[um] venialia
- Quarto quō peccat[um] veniale fit mortale
- Quinto v[er]o voluntas peccādi sine op[er]atōe sit peccat[um]
- Sexto v[er]o potētia peccādi sit a deo

Ad p[ri]mū r[ati]o[n]e q[uo]d peccat[um] veniale p[ro]m Augustinū sic describit. Peccat[um] veniale est q[uo]d hominē vsq[ue] ad reatu[m] p[ro]p[ri]e mortis non grauat. sed tū semp[er] penā meret. & est semp[er] a voluntate hoc volēte. vel p[ro]mittēte. vel nō p[ro]hibēte. Tū peccat[um] veniale nocet multiplicat[ur]. Primo q[uo]d ad penā obligat t[em]p[or]e vt dicit[ur] est in tercio dubio. **A**d secūdū r[ati]o[n]e. q[uo]d septē modis remittit[ur] peccat[um] veniale. Primo p[ro] dignā eucharistie sumptōem. Secūdo p[ro] aque benedictie al[ter]atione. Tercio p[ro] elemosin[ar]um largitōem. Quarto p[ro] dominicam orōnem. Quinto p[ro] generalē p[ro]fessionē que fit quotidie in ecclesia. Sexto p[ro] ep[iscop]alē benedictōem. Septimo p[ro] verā p[ro]nitōem. **U**nde s[an]ctus Angor[us] p[ro]fiteor. asq[ue] gor. p[ro]teroz. oro. Do. benedico. que venialia tollo. **A**d terciū responde[re] q[uo]d peccat[um] veniale multis modis nocet. Primo obligat ad penā. sed nō ad penā eternā. nisi peccat[um] mortali adiu[n]gatur. Secūdo nocet q[uo]d animā maculat. Tercio nocet q[uo]d minuit feruorē caritatis. sicut modica aqua proiecta in ignem nō extinguit ignē. calorē t[ame]n eius obrpat. Quarto nocet q[uo]d peccat[um] veniale impedit vt potestas anime in bonis op[er]ib[us] laetetur & impediatur sicut grauius ascedit equus oneratus pondere q[uam] sine pondere. Quinto nocet q[uo]d tardat hominē a gloria celesti. q[uo]d hō statim euolaret post mortē ad gloriā nisi impedit[ur] p[ro] venialia & cogere[re] expectare p[ro] temp[or]e in purgatorio. Sexto nocet q[uo]d diminuit bona glorie celestis. Septimo q[uo]d venialia peccata sepe faciūt occasionē mortaliū. **A**d quartū r[ati]o[n]e q[uo]d p[ro]p[ri]e loquēdo veniale nunq[ui]d fit mortale. t[ame]n act[us] (qui de se est venialis) p[ro]t fieri mortale quatuor modis. Primo ex p[ro]fessionē. q[uo]d q[uo]d quid sit p[ro]f[ess]io p[ro]f[ess]io fit mortale & edificat ad gebennā. Secūdo ex p[ro]placencia. vnde Augustin[us] n[on] nullū peccat[um] int[er]iu veniale est q[uo]d nō fit mortale dū placet. Tercio ex d[omi]n[is]

positiōe. qz hō frequenter lapsus in pctm veniale disponitur ad mortale
 Quarto ex pgressu. qz veniale si nō pbibetur qñ p greditur tūc fit mortale
 Ad qñtum rñdetur. qz pctm pñcipalr pñstir in volūrate. vt patuit
 ex vna diffinitōe peccati circa pñmū dubium illi⁹ textus (Ue dūnetas
 ris zc.) Ad sextum rñdetur pñm ingm sententiāz qz ptās peccādi seu
 malefaciēdi sit a deo Un apls Nō est potestas nisi a deo. Item ihs dixit
 ad pilatū. Non haberes potestātē in me vllam nisi dara esset tibi desuper
 Item dyabolus anteqz lederet Job dicebat dño. Dirte manum tuam
 id est da mihi potestātē in eum

religiō in q̄ sūt delicta s̄ peccātis qñ sūt
Aggrauat ordo locus peccata scientia tempus
senect⁹ libertas repetitio pñuatio mltitudo ppter quā sūt
Etas. conditio. numerus. mora. copia. causa.
 manerēs in pctō dignitas resistētia modica
Est modus in culpa. status altus: lucra pusilla

In ista pte auroz ponit circūstāntias aggrauātes pctā dicens. qz ordo. lo
 cus. scia. temp⁹. pñditio. numerus. mora. copia. causa. modus pctōz. sta
 tus altus. i. dignitas. pusilla lucra. i. modica resistētia aggrauāt pctā

Circa istum } **Primo** que sūt circūstāntie aggrauātes
textū dubitat } **Secūdo** q̄liter iste circūstāntie aggrauant pctā
 } **Tercio** an sūt circūstāntie alleuiātes pctā
 } **Quarto** an sit necēriū pñteri circūstāntias aggruātes
 } **Quinto** q̄t modis vnum pctm est gūius altero
 } **Sexto** de intellectu z declaratiōe littere

¶ Ad pñmū rñdetur. qz iste sūt circūstāntie aggrauātes. scz ordo locus
 z que patent in solutiōe sexti dubij. Ad scdm rñdetur. qz circūstāntiaz
 aggruantiū quedā aggruāt in eadē specie. z qdā trahunt ad aliēnā spēs
 Exēplū vt coire cū cognata vel maritata est circūstāntia trahēs in alie
 nā spēm peccati. Itē circūstāntiaz aggruantiū in eadē specie qdā aggruāt
 notabilr. sicut furari centū marcas auri notabilr gūius est q̄ furari vñū
 denariū. z p̄ hīs quāctitas illi⁹ rei subtrahē notabilr aggruāt. sed tñ est in
 eadē spē furti. Alia aggruāt in eadē spē sed nō notabilr. sicut scia diuittie
 vel hōi. Item circūstāntiaz aggruantiū quedā sūt pctā in se. vt ē nume
 rus pctōz. z qdā nō sūt pctā in se tñ aggruāt pctā. vt scia tps loe⁹ zc.

Ad terciū rñr. qz sicut ponunt circūstāntie aggruātes. sic etiā circūstāntie
 alleuiātes Un cuiuslibet circūstāntie aggruāti cor rñder vna alleuiās. q̄ se
 habet p̄uatiqz ad circūstāntiā aggruāntē. Un scia aggruāt si assistat. si
 nō tūc alleuiat. Sicut dōm est de alijs circūstāntijs. Ad q̄rtum rñdet.
 qz necē est pñteri oēs circūstāntias trahētes pctā in altam spēm. Un pro
 adulterio nō sufficit dicere peccauit cū quadā muliere. nisi pñteat notabilr
 liter circūstāntias aggruātes. Nec p̄ subtractiōe denarioz sufficit dicere
 subtraxi aliqd. sed oz pñteri circūstāntias aggruātes notabilr. Ad q̄n
 tum rñdetur qz multiplicr vñū pctm est gūius altero. Primo causalitate vt
 pctm luciferi q̄d pcellit ab intrinseca malicia. Secdo ex generalitate. vt pctm
 ade. in quo oīnes peccauimus. Tertio ex difformitate vt pctm iude tras

dendo xpm. Quarto ex difficultate remittēdi. vt pctm̄ in spm̄ scm̄. quod
 fere est irremissibile. Quinto ex piculositate. vt pctm̄ ignorantie crasse. qz
 ignorantia decipit hominē. Sexto ex insepabilitate. vt pctm̄ cupiditatis.
 vnde licet omnia pctā senescāt in homine. ipsa tñ sola auaricia iuuenescit
 Septimo ex difficultate expugnādi. vt supbia que efficit in expugnabilis
 qñ dñatur. Octauo ex mentis cecitate. vt ira que vsū rōnis excecatur.

Ad sextum m̄detur. qz p̄ma circūstātia aggrauās pctā est ordo. qz gra
 uias peccat ep̄s q̄ presbiter. z psbiter q̄ dyacon⁹. z dyacon⁹ q̄ sub dyac
 conus zc. Hoc verū est in eisdē pctis. Scda est locus. qz ḡuius fit pctm̄
 in ecclā q̄ in cimiterio. z generalr in om̄i loco p̄secrato q̄ nō p̄secrato Ter
 tia est scia. qz plus peccat sapiens q̄ inspiēs. z hoc verū est in eodē pctō
 Quarta est temp⁹. quia ḡuius fit pctm̄ in dieb⁹ festiuis z in ieiunijs q̄ in
 alijs dieb⁹ Quinta est etas. qz plus peccat senex q̄ iuuenis in eodē pecca
 to. Sexta est conditio. qz magis peccat mulier piugara q̄ ancilla luxuri
 ando Un̄ lex moysi p̄cipit mulierem maritatā pio fornicatiōe lapidari
 ancillā vero flagellari Septima est numerus peccatorū. vñ Esaias Quā
 vilis facta est mens mea nimis iterans vias suas malas. Octauo ē mo
 ra. i. p̄manētia in pctis z dilatio penitētie. que valde grauant pctā. Ho
 na est copia rez mūdānaz. qz cui plus p̄mittit magis obligatus deo ef
 ficatur qñ eum offendit. Vel copia. i. multitudo pctōz. z sic per numerū
 peccatorū p̄ intelligi multiplex repetitio eiusdē peccati. Decima est cau
 sa scz vtrū peccatū fiat ex suggestione aliqua vel nō. vel ex inuidia. vel ex
 alia causa Undecima est modus peccādi. vñ si dormiēs cum muliere nō
 teneat modū naturālē fit maius pctm̄ q̄ si debite fieret. Duodecima ē sta
 tus altus. scz dignitas ecclesiastica vel secularis. qz quāto gradus altior
 tanto casus grauior. Decimatercia ē lucta pusilla. i. modica resistētia. qz
 grauius peccat qui parua tēptatione vincit z non resistit. q̄ si fortiter re
 sisteret z tūc tandem vinceretur

infirm⁹ p̄niam agar pctā s̄ suo sacerdoti

Ser peniteat et culpas confiteatur

intunget egroro p̄niam dicat

Non imponetur huic pena. sed insinuetur

p̄niam p̄ficiet .i. certa sanctas p̄cedat

Hanc tamen implebit si firma salus sibi detur

decedat dolentē p̄fessor infirmū

Si migret absoluat contritum presbiter egrum

s̄ egrum orōes alleuēt abstinentie elemosyne amicorū

Huncq; preces releuent ieiunia dona suorum

p̄niam verecūdia turpis fias

Ut sit pena rubor tibi vilis vt efficiaris

exp̄tor imponit p̄ficaris

Doctio: vt fias intungitur vt fatearis

abscondet vltimo s̄ tua pctā

Iudicio teget extremo confessio culpas

cernat dyabolus s' hō s' culpas

Ne videat deus aut demon vel qui fecit illas
s' pctōri abstinētie elemosyne amicoꝝ

Huius quoque subueniunt ieiunia dona suorum

In ista pre autor ostendit quō eger debeat penitere. i. p̄fiteri. et quō sibi imponenda sit p̄nitia. Secundo quō debeat absolui. ibi (Si migret) Tercio quō sit penitendū et q̄re. ibi (Doctior ut fias) Et de q̄ eger. i. infirmus d̄z habere p̄ritōes et plenarie p̄fiteri pctā sua. et sibi nō d̄z imponi p̄nitia. s̄ sic d̄z moneri q̄ si mortē eualerit talē pagat p̄nitiam. sed si moriat̄ d̄z absolui ab oibz pctis suis p̄ritis et p̄fessis. et d̄z releuari p̄ pias preces ieiunia et elemosynas suoꝝ amicoꝝ. et loco p̄nitie d̄z sibi imponi rubor: quē habebit ex h̄ q̄ ita vilis erit post mortē. Et tu p̄fessor fias doctior. i. sapientior ad inq̄rendū de peccatis. Debes etiā o pctōꝝ nude p̄fiteri. et subiūgit causas ibi (Iudicio reget et dicēs q̄ p̄fessio est tāte p̄ritis q̄ in extremo iudicio caliser reget pctā. q̄ nec deus nec dyabolus nec ipse pctōꝝ videat illa

**Circa istum
textū dubitat**

Primo quō morientibz sit imponēda p̄nitia

Secundo quō a peccatis sunt absolueudū

Tercio an quis possit in fine vite sue facere penitē-

tiam debitam

Quarto quid de illo qui p̄uenitur morte anteq̄

confiteatur

Quinto quō aliquis sit doctior ex p̄fessione

Sexto de extremo iudicio. vbi. quō. et q̄b fieri d̄z

¶ Ad primū r̄ndetur s̄m m̄grm sententiāz dicentē. q̄ de infirmis in picu lo mortis postis inq̄renda sit pura p̄fessio pctōꝝ. t̄n illis nō est imponēda q̄ritas p̄nitie. sed t̄n insinuāda. et si migrauerit t̄n amicoꝝ orōntibz et elemosynaz largitionibz p̄odus p̄nitie est alleuiandū. si vero p̄ualuerit penitētiā sibi iniunctā diligēter adimplebit. Ad s̄cūm r̄ndetur. q̄ t̄pe necitatis sc̄z egritudis seu mortis p̄r quilibet infirmus a quolibet p̄bitero absolui. etiā a sentētia excoꝛcationis. Vñ si sacerdos abnegauerit p̄nitiam peccatoꝝ morientibz reus erit animaz. q̄ d̄ns ait. Qui uersus fuerit pctōꝝ saluus erit. Vñ p̄fessio p̄r esse in ultimo t̄pe vite. ut p̄z de latrone dextri lateris xpi. Ad t̄ciū r̄ndetur ex duobz p̄cedenti. Dicit t̄n Augustinus q̄ difficile est sc̄re vtrū talis saluetur vel damnet. et ideo infert si vis a duobz literari et certus esse age p̄nitiam dū sanus es. et ideo est piculosum valde de differre p̄nitiam vsq̄ ad finē vite. Ad q̄rtū r̄ndetur s̄m m̄grm sententiāz libro q̄rto. q̄ si q̄s non sit p̄fessus et h̄z t̄n bonum testimoniū q̄ nō poterat venire ad sacerdotē. q̄ p̄occupauit eū mors in domo vel in via. et si parctes eius faciāt oblationē p̄ eo ad altare. firmiter sperandū est de saluacione eius. precipue si fuerit honeste vite. q̄ deus est inspector cordis.

¶ Ad q̄ntū r̄ndetur. q̄ dupliciter dicit quis fieri doctior ex cōfessione. Primo quia cautior fit ad cauendū sibi de peccatis in futuro. Secundo quia sapientior fit seu magis instructus. nam in confessione nō solum vitia et peccata sunt manifestāda. sed etiā doctrinē et informatiōes saluatoris nostri sunt insinuāde.

Ad sextum rñdetur. q̄ extremū iudicium erit horribile inenitabile in-
tolerabile inopinabile z erutescibile Item erit in valle iosaphat p̄pter mul-
tiplicem rōem. Primo q̄ ille locus est cōis. q̄ est media regio n̄ri habitabi-
litas. Sec̄do q̄ est locus famosissim⁹ z publicus p̄pter opa nostre redēp-
tionis q̄ ibi gesta sunt. Tercio q̄ iosaphat interpretatur quasi iudiciū dñi
vñ Gebiel p̄pheta ait. Congregabo oēs gentes z ducā eas in vallem io-
saphat. z ibi disceprabo cū eis. Quā fm m̄gr̄m sentētia. nō solum x̄ps
iudicabit s̄ etiā sancti eius. iuxta illud euā geliste Vos q̄ securi estis me
sedebitis sup sedes duodecim iudicātes duodecim tribus israhel

^{s̄ ad pctōes}
Confessor dulcis affabilis atq; benignus

^{prudens rectus p̄dolens} ^{mitis}
Sic sapiens iustus sit mitis sitq; benignus

^{i. pctm̄ suum occultet scelera pctōz}
Et crimen p̄prium celest peccata reorum

^{rardus ad p̄nā p̄p̄tus ad indulgendū}
Sic piger ad penam. sit velox ad miserandum

^{cōdolear} ^{pctōzē pctm̄ austerū}
Et doleat quotiens facit illum culpa ferocem

^{imitat pia p̄ba miscens} ^{arguens}
Infundat oleum mulcens vinum q; flagellans

^{aliqui .i. austeritatē} ^{quōq; exhibeat .i. benignitatē}
Nunc virgam patris. nunc prebeat vbera matris

^{secrete loq̄r alte loq̄r corrigit} ^{.i. vrget}
Sibulet z cantet stimulet dum cogit oportet

In ista parte autor determinat de p̄fessione. put respicit p̄fessorem Et

diuiditur in septem partes. nam p̄mo ostendit quō se habeat confessor in
gestis suis quādo p̄fessiones vult audire. Secūdo ostendit quō se habeat
bit in interrogādo. Tercio quales excitatiōes habeat confessor erga cō-
fitemē. Quarto cōparat p̄fessorem ad medicū Quinto ostendit in specia-
li qualis penitētia debet imponi p̄ peccatis varijs. Sexto de opibus mise-
ricordie. Septimo ostendit generaliter quō penitētia sit in iungēda. par-
tes patebūt in processu. Prima ps diuiditur adhuc in duas. nam primo
ostendit qualis debet esse om̄is p̄fessor. sc̄do qualiter debet celare peccata
sibi in p̄fessione dicta. ibi (Et crimen p̄prium zc.) Dicit ergo primo sic
q̄ confessor debet esse dulcis affabilis benignus sapiēs mitis iustus pius
et p̄p̄tiens. Tūc ibi (Et crimen p̄prium) Dicit q̄ p̄fessor debet cela-
re peccata p̄fitemē sicut sua p̄p̄ia peccata. Et debet esse piger ad peni-
tētia. z velox ad dei misericordiā. Debet etiā se ostendere dolentē quando
culpa facit ip̄m ferocē. i. sup̄bum. Debet etiā habere quōq; mollia verba et
blanda. z quōq; aspera z ferocia. Et debet dare interdū virgam patris. i.
austeritatē in verbis. z quōq; debet p̄bere vbera matris. i. dulcia z suauia
verba. Et quōq; debet sibulare. i. balle vel secrete loqui. et quōq; cautare
id est alte loqui fm oportunitatē

Circa istum
textū dubitat

Primo verum vnus confessor possit mutare penitē
tiam ab alio iniunctam

Secundo quid debet fieri de surdis et mutis. et quō
debent confiteri

Tercio si sacerdos ante cōfessionem sciret peccatū
aliqđ. vtrum debeat sibi dicere in p̄fessione

Quarto que sit pena sacerdotis reuelātis peccata
sibi in p̄fessione dictra

Quinto si p̄fitens daret p̄fessori licentiā reuelandī
vtrum posset peccata reuelare

Sexto si confessor cogeretur reuelare peccata: vtrū
possit ea reuelare

¶ Ad primū r̄ndetur. q̄ si p̄fessor velit mutare penitentiā debet q̄ruoz ad
uertere. Primū est q̄ discretē mutet illam. id ē q̄ nō imponat leuiozē s̄z po
rius grauiorē nisi ex certis et legitimis causis. Scđm est q̄ fiat p̄pter ras
tionabile et necessariā causam. Tercū est. q̄ hoc faciat respectu suoz sub
diroz. Quartū est q̄ talis penitētia nō sit iniuncta p̄ casu p̄rinente ad su
periorē. Ad scđm r̄ndetur. q̄ surdi et muti debent signis induci ad p̄fessio
nem et ad detestationē peccatoz. et si notabilr̄ percipitur eoz deuotio et vo
luntas p̄fitendi si possent. iudicandū est de illis sicut de p̄fessis. hec Ray
mūdus. Ad terciū r̄nr q̄ sic. qz illud qđ p̄fessor p̄us scit. hoc scit vt
hō. sed qđ p̄ p̄fessionē scit. hoc nō scit vt homo sed vt deus. Et p̄pter hoc
publici p̄tōzes (quoz p̄tā non sunt solū nora sacerdoti sed etiā alijs) de
nentur p̄fiteri illa p̄tā publica. Ad q̄rtum r̄ndetur. q̄ triplex ē pena sa
cerdotis reuelātis peccata sibi in p̄fessione dictra. Prima ē. qz peccat mor
taliter si p̄bis vel signis illa reuelauerit. vt p̄ extra de penitentiā et remis
sione. Scđa est. qz debet deponi ab officio sacerdotali. Tercia est. qz p̄ ro
tam vitā suam p̄cātinetur. vel in artū monasteriū ad pagendū p̄petuam
penitentiā intrudat. Cū ait Gregoz: Caueat sibi ante omnia sacerdos
nē de his que sibi p̄fiterentur peccatis alicui reuelat. nō p̄p̄nquis. nō extra
neis. nec qđ ablit p̄ aliquo scandalo. nā si hoc fecerit deponat. et omibz die
bus vite sue p̄cātinando pergat. Ad q̄ntum r̄ndetur. q̄ si p̄fitens det
p̄fessori licentiā reuelandī. si tūc reuelat nō frangit sigillū p̄fessionis. tutū
est tamē ne p̄fessor reuelat nisi magne vtilitates possent inde sequi. et hoc
duabz de causis. Prima est. p̄pter reuerentiā sacramenti. Scđa est ne con
fitemus postea dicat illum p̄fessorem reuelasse peccata sibi in p̄fessione deā
¶ Ad q̄ntum r̄ndetur. q̄ si cōfessor cogitur p̄ obediētiā vel iuramentū
vel penam. et scit tale crimen de tali cui⁹ confessor fuit. tūc confessor si non
potest p̄ aliam viā euadere potest licite iurare q̄ nescit illud crimen de il
lo. q̄uis tñ sciat. nec in hoc est piurus. qz iuramentū non cogit ip̄m ad di
cendū aliquid qđ quod ipse scit vt hō. sed quod ipse scit ex p̄fessione nō scit
vt homo sed vt deus. cuius p̄ tunc fuit vicarius. Cū dicit Augustinus
Nihil minus scio qđ quod in p̄fessione scio.

¶ p̄mo s̄ p̄fessor p̄tōz qualiter s̄ fidē catholicā
In primis credat contritus quomodo credat

^{s^c p^cto^r p^fcc^o cū corde p^fiteat cū ore}
Si credat sane corde fateatur z ore
^{postea p^feruent p^cto^ris crimina sollerter}
Post hec rimentur peccantis vulnera caute
^{peccatū s^c p^fessor}

Contra naturam culpam non exprimat vllam

^{s^c p^cto s^c hō .i. interroget}
Ne super enormi (simplex si conueniatur

^{s^c p^cto cogit ad faciendū inducat}
De quo nil sciuit) ad agendum sic moueatur

^{.i. p^fix illi p^cti culpabil^{is} sapiente}
Uxor adulterij rea confessoze perito
^{agat pⁿiam iniunctā viro suo}

Sic luat admilla. nesit suspecta marito

In ista parte auctor ostendit quō confessor debet inquirere de peccatis
Et diuidit. nam p^mo ostendit qd confessor debet inquirere. Secūdo ostē
dit quid nō debet inquirere. Tercio ostendit quō adultera debet confiteri
Dicit ergo p^mo sic. q^o in pⁿcipio p^fessionis ante omnia p^fessor debet in
quirere de fide p^fitentis. q^o fides est fundamentū omniū virtutū. Dem
debet q^oerere de singulis p^ctis. sed non debet q^oerere de peccatis p^rtra natu
ram. ne p^cto^r postea moueat ad agendū talia peccata p^rtra naturā que tⁿ
p^rius nesciuit. Quid vlt^rius. q^o vxor adultera debet p^ficere sapiēti con
fessori. z talis debet sibi penitētia iniūgi q^o non habeat suspecta a marito
suo. ne inter virum z vxorem rixē z lurgia generent

Primo quid sit fides

Secūdo quare p^mo querendū sit de fide

Tercio que requiruntur ad p^fectionem fidei

Quarto quid opatur fides in homine

**Quinto in quibus peccatis non debet fieri multi
plex inquisitio**

Sexto quid sit adulterium

**¶ Ad primū dubium rōdetur. q^o p^m Apostolū fides sic describitur. Fi
des est substantia rez sperandaz argumento nō apparentiū. Si fides est
substantia. .i. fundamentū p^rimi habitus virtutū. z est rerum sperandaz
quia fides p^rter assensum facit in nobis subsistere res speratas. z est argu
mentū quod nō probat de nō apparentibz q^o sic sint. Et dicit (non appa
rentiū) quia fides nostra manifestat illa q^o per se non apparent. Unde etiā
magister sententiay dicit. q^o fides est p^rus qua credunt que nō videntur**

**Ad scōm rōdetur. q^o ideo in p^fessione p^rimo q^orendum est de fide. quia
fides est fundamentū omniū altaz p^rurum. quod multip^r p^rter. P^rimo
nam qui vult p^remplari sine fide similis est illi qui vult videre solem sine
oculis. Secūdo quia qui predicat sine fide sermonē fidelem nō loquitur.
et cōparatur plumbo deaurato. Tercio quia qui opatur sine fide est simi
lis illi qui struit pulchra edificia sup arenam. quia fundamentū nō ponit**

f. 38

Ad tertium respōdetur. q̄ multa requirunt ad fidei p̄fectionem. Pr̄-
 mum est q̄ sit c̄haritate infor̄mata. sicut fides marie magdalene. q̄ fides
 eius ipsam saluam fecit. z̄ ideo ipsi dimissa fuerunt peccata multa. Secū-
 dum est q̄ sit deuotione feruida. sicut fuit fides mulieris. cui dixit x̄ps
 Mulier magna est fides. Tertium est. q̄ sit bonis opibus approbata. sicut
 fuit fides sancti comelij gregoriij z̄ alioꝝ. Quartū est q̄ sit fortitudine ro-
 borata. sicut fuit fides sancti stephani laurentij z̄ alioꝝ martirum. Quin-
 tum est q̄ sit humilitati subiecta. sicut fuit fides beate virginis. que ait
 Ecce ancilla domini. z̄c. Ad q̄rtum r̄ndetur. q̄ fides multa bona facit
 in homine. Primo saluat hominē. vnde dictum fuit marie magdalene. Fi-
 des tua te saluam fecit. Secūdo m̄rem purgat. vñ in actibus apostolorū
 legitur Fides erat purificās corda eoz. Tercio contra mundū pugnat.
 Unde dicit Sancti per fidem vicerunt regnat. Quarto postulara impe-
 trat. Unde legitur Mulier magna est fides tua fiat tibi sicut petisti.
 Quinto t̄palia p̄remittit. vñ legitur In fide moyses effectus ē dur̄ israhel
 Sexto p̄seruare facit. vnde Ap̄ls ait Tu aut̄ in fide stas. id est perseus
 ras. Septimo iustificat. Unde legitur Credidit abrahā deo z̄ reputas-
 tum est ei ad iusticiam. Octauo beatificat. vñ in euangelio Quia vidisti
 me thoma credidisti. beati qui me nō viderūt z̄ crediderūt. Nono alias
 p̄tutes sup̄edificat. quia est fundamentū aliarum virtutū. Ad q̄ntum
 respōdetur. q̄ p̄ncipaliter in duobus peccatis nō debet esse multiplex in-
 terrogatio. Primo in luxuria. s̄. in peccato p̄tra naturam. q̄ per hoc sum̄
 plices (qui p̄ius hoc peccatū ignorauerūt) possent se mouere ad actum.
 Secūdo non debet fieri inquisitio de auaricia. z̄ specialiter de turpi lus-
 tro nō debent subriles fieri inquisitiones. ne postea committāt quod pus ig-
 norauerūt. Ad sextum r̄ndetur. q̄ adulterium est alieni thori violatio.
 Et dicit quasi ad alterius thorum accessio. z̄ potest vir tripliciter com̄-
 tere adulteriū. Primo quādo ipse est vxoratus z̄ peccat cum aliqua mu-
 liere que est soluta. Secūdo modo fit quādo vir est solutus sed peccat cū
 aliqua muliere que est maritata. Tertio mō fit quādo vterq̄. id est tam
 vir q̄ mulier sunt matrimonialiter alicui copulari. Et ista species adul-
 terij est ceteris grauior. quia ab vtraq̄ parte com̄mittitur adulteriū. sed in
 alijs com̄mittitur tm̄ ab vna parte.

*iste fides videri
 dona fuit.*

exhorret sacerdos .i. ne itez in pctm cadat
Sepius ammoncat confessor. ne reciduent
 .i. si itez cadat horret s̄ pctā sua
Si relabantur moneat q̄ confiteantur
 quilibet s̄ inordinate solitaria impediūt secreta fugito
Quisquis amans loca sola nocent loca sola caueto
 fugiāt modos ad ruinā inducētes
Et vitent causas ad lapsus allicientes
 cures p̄niam p̄ficere sufficientē p̄ pctis
Sollicites penam complere satisficientem
 custodiāt diligent̄ cū corde mēbra luxurie
De seruent caute sensus cum pectore renes

ad malos casus p̄dictorū pronior̄ Inuertudo
In prauos casus horum procliuor̄ vsus
grauē plus obseruare necēarium
Hoc est difficile magis ⁊ seruare necesse

In ista p̄ce autor̄ oñdit quō p̄fessor̄ exhortari debet p̄ctōres vt desinat̄ p̄ctā. Et d̄t q̄ p̄fessor̄ sepius debet ammonere p̄fitentes ne iterū cadāt in p̄ctā. Et si ceciderint iterū in p̄ctā mōneat eos q̄ statim faciāt p̄fessionē. Et q̄ ille qui amat amore inordinato debeat vitare loca. Et q̄ ipse confitens impleat penitentiā sibi iniunctā. et q̄ vitet illa p̄ que cadere possit in p̄ctā. et q̄ obseruet caute os sensus cor ⁊ renes. qz illa prona sunt sp̄ ad peccandū. ⁊ ergo difficile est illa seruare. sed est summe necēarium

Primo quid sit reciduiare
Secūdo vtrum confessor̄ potest capere iuramentū vel votū a p̄fitente q̄ nō reciduiet
Tercio vtrum opera vīua prius facta mortificent per reciduiationem
Quarto vtrum bona opera prius facta reuiuiscant per penitentiā sequentem
Quinto quare amans debet cauere loca secreta
Sexto q̄re os sensus ⁊ renes debēt caute seruari

¶ Ad primū r̄ndetur. q̄ reciduiare est iterū statim post p̄fessionē in peccata cadere. ⁊ est valde horribile. qz nocet multiplic̄. **Primo** qz hō p̄ p̄ctā secundario p̄missum sit impotētor̄ ad surgendū. **Secūdo** qz culpa sit difficilior ad remittendū. **Tercio** qz deus sit difficilior ad placandū. **Quarto** qz dyabolus sit difficilior ad expellendū. **Et** de istis oīb; possumus h̄c exēmplū in vulnere p̄us sanato. qd̄ si iterato aperiat̄ tardius sanatur q̄ si ibi vulnus nō fuisset. **Ad** scōm r̄ndetur. q̄ nō est sp̄ licitū capere iuramentū vel votū a p̄fitente q̄ nō reciduiet. ⁊ h̄ ideo vt euitemus p̄iculū. qz si reciduiaret post iuramentū vel votū dupl̄ peccaret. s̄ reciduiādo ⁊ votū fr̄āgendo. Sunt t̄n aliq̄ casus in q̄b; p̄t capi iuramentū a p̄fitente q̄ nō committat ampl̄ talia p̄ctā. s̄ q̄n̄ quis absoluit̄ ab excoicatioe. **Item** q̄n̄ quis fuit incendiari⁹. **Item** q̄n̄ quis est heretic⁹. **Item** aliq̄s et̄is in nephādo crimine. **Ad** tercū r̄ndetur. q̄ dupl̄ opus d̄t vīuū. vno mō qz efficitur a vīta. ⁊ sic opus factū in caritate nunq̄ mortificat. **Alto** mō qz efficit vītam ⁊ hoc dupl̄. vel quo ad subiectū p̄prium. ⁊ sic mortificat. vel quo ad subiectū alienū. ⁊ sic nō mortificat. qz venit ad gloriā electorū. **Ad** q̄rtū r̄ndetur. q̄ opera bona sc̄a in p̄ctō mortali nunq̄ reuiuiscūt p̄ penitentiā sequentē. valent t̄n ad tria. vñ. **Que** sub mortali bona sunt dant bona terre. **Cor** faciūt habile. minuūt tormenta gehenne. **Sed** bona opa mortificata p̄ reciduiatōem p̄nt vīuificari p̄ penitentiā sequentē. ⁊ p̄ grām suā puenientē vñ. **Alla** reuiuiscūt que quondā vīua fuerūt. **Quere** nō p̄nt q̄ mortua nata fuerūt. **Ad** q̄ntū r̄ndetur. q̄ amans d̄t vitare loca secreta. qz loca ⁊ t̄pa sepius inducūt hoīem ad peccandū. ⁊ maxime ad luxuriandū vt solet dici in his p̄sib; **Si** venerit vitare velis loca t̄pa vīta. **Nā** locus tempus pabula prestat ei. **Ad** sextū r̄ndetur. q̄ os ad duo deservit. p̄mo quo ad sapoic̄. nē q̄ homo peccet debeat saporem suū ⁊ gustum caute

caute custodire. Secdo deseruit ad loquelā. nam in multiloquio vit deest
pectū. Sensus exteriores debent etiā caute seruari. q. sunt porte corpis q
bus peccā pnt intrare. z p cipue visus z auditus. z ergo caute debent seruari
Pectus etiā debet seruari scz a peccatis cordis. Renēs etiā debent serua
uari pre luxuria q ex ipis solet causari. viii. Renēs luxurie sūt sedes ac alijs

mental. Itē Vos pcor o iuuenes vestros ppeccare renēs
sicut iudex alienus s' alijs inhilet

Utqz foris iudex per personas prohibetur

puerere s' suū s' pbitet recepta
Flectere iudiciū. medicus variare medelas

scz p fessor inuidia dilectōe

Sic anime iudex odio careat z amore

perōres cū pnta grauare mitigare

Offensos penīs ornare vel alleuiare

psuetudines antiqz s' p fessor

Ecclesie mores vel patrum scripta sequatur

.i. qritas pntie fm qritates pccū

Sitqz modas pene iuxta moderamina culpe

facilior doloꝝ grauior

Et tanto leuior quanto contritio maior

sanant diuersa medela infirmi

Ut medici curant vario medicamine corpus

s' medici tales lāguores lesurā inflatōem cutis

Ut sanant febres vt vulnus siue tumores

diuersas peccatrices petūt

Sic anime varias egre poscūt medicinas

Hic autor pparat p fessorē ad iudicē secularē z ad medicū. Et diuidit

Nam pmo pz qd dcm est. Secdo ostendit h' spēaliter z pparat p fessorē

ad medicū. ibi. (Ut medici curāt) Dicit ergo pmo sic. q' sicut iudex extris

secus nō debet flectere iudiciū. ppter aliqs psonas. sic etiā iudex vel medus

cutis aic. i. p fessor. nō debet p fessis alleuiare vel grauare pntiam. ppter odiū

vel amorē. sed debet respicere ad psuetudinē ecclesie. ad dicta doctorū. ad

qritatem culpe. z ad magnitudinē pccū. Cū sicut medici curāt vari

as infirmitates varijs medijs seu medicinis. sic etiā anime peccatrices

varijs indigent remedijs ptra alia z alia peccata

Primo quor modis frangit iusticia iudiciū

Secdo que requirūtur ad iustū iudiciū

Tercio ad quid valet iusticia

Quarto vtrum acceptio personarum in iudicio sit

peccatum mortale

Quinto vtrū iudex p' accipere munera

Sexto quid valet autor intelligere per febres vuls

mys z per tumorem

Circa tertiū
dubitarur

*Justicia requiritur
ad hoc qd dicitur
iudex sit iustus*

Ad primū rñdetur. q̄ tripliciter puerit̄ siue frangit̄ iusticia iudiciū.
Primo amore: s̄. p̄sone vel pecunie. vñ **I**saías. **U**e vobis q̄ iustificatis i
p̄t̄i p̄ munerib̄ suis. et isti sunt iam dilecti in mūdo. **S**ecundo puerit̄ ius
ticia iudiciū timore. p̄tra qd̄ dicit euangelium. **N**olite eos timere q̄ occi
dūt corpus. aiām aut̄ occidere nō possunt. **T**ercio puerit̄ rancore vel in
uidia. **U**nde in euangelio. **P**ilarus sciebat q̄ p̄ inuidiaz tradiderūt ihes
sum. **Q**uō p̄ oppositū valde laudāndus est iudex qui nō flectit̄. aliquo isto
rum modoz. **E**t isti modi habent etiā veritatē de iudice anime. scz de eō
fessore. **A**d scdm̄ rñdetur. q̄ tria requiruntur ad hoc q̄ aliqd̄ iudiciū sit
iustū. **P**rimū est q̄ p̄cedat ex iusticia. i. q̄ ip̄ a sententia sit iusta. **S**cdm̄ ē
q̄ in iudice sit autoritas iudicandi. **U**nde iudex secularis nō p̄t̄ se intro
mittere de causis eccl̄iasticis. **T**ercū est q̄ sententia p̄feratur s̄m̄ rectaz
rōem prudentie. als̄ em̄ esset iudiciū suspiciosum et temerariū. **A**d ter
ciū rñdetur q̄ iusticia p̄mo mō beatificat. **U**nde in euāgelio. **B**eatī q̄
esuriūt et sitiūt iusticiam. **S**ecūdo exaltat. **U**nde in libro sapientie. **Q**uē
operat̄ iusticiā exaltabit. **T**ercio appetitū p̄cupiscentie refrenat. vnde **I**sa
ías. **C**ur̄ iusticia cingulum lumboz eius. **Q**uarto a morte eterna libe
rat hominē. vnde in libro **P**rouerbioz. **I**usticia a morte liberat. **Q**uinto
coronat hominē. **U**nde inquit ap̄t̄us. **R**eposita est mihi corona iusticie
Sexto remunerat. **U**n̄ psalmista. **R**etribuet mihi dñs s̄m̄ iusticiā meā

Ad quartum repondet q̄ acceptio p̄sonarum in iudicio est peccatum
mortale. vt satis patet ex iam dictis. **E**t sic acceptio p̄sonarum quando
iudex melius iudicat amicis cognatis dominis diuitibus vel potentibus
q̄ inimicis alienis seruis paup̄ibus vel impotentibus. **A**d quintū rñdetur
distingueno de iudicib̄. qz q̄dam sunt iudices ordinarij. et isti nō debent
accipere munus. et sp̄cialiter nō debent petere. qz ex officio tenent iudicare.
Alij sunt iudices delegati. et isti possunt petere expensas moderatas. sed
non nimis. vt patet de vita et honestate clericoz. hec **R**aymūdus.

Ad sextū respōdetur q̄ in p̄posito p̄ febres vulnus et tumorem intell̄i
gūtur tria p̄ncipalia peccata mortalia. nam p̄ febres intelligit̄ luxuria. qz
sicut febris causatur ex calore innaturali. sic luxuria causat̄ ex calore inordi
nate p̄cupiscentie. **Q**ue p̄ vulnus intelligit̄ avaricia. que est sicut p̄funs
dum vulnus cuius terminus nō potest inueniri. quia avarus satiari nō
potest. licet eū in fene omnia virta senescant. sola tamen avaricia in eo ius
uenescit. **E**t p̄ tumorem intelligit̄ supbia. qz sicut tumor est q̄daz eleuatio cu
tis vel alterius rei tumescens. sic etiā est de supbia. nam supbus inter
omnes alio vult se exaltare

pp̄terea s̄tue s̄t remedia p̄ccis

Opponas igitur anime p̄traria morbis
bona aarus .i. viuat vt castratus
Propria det cupidus. se castrat luxuriosus
ob̄iuidiosus iudiciā depone s̄o hō supbiā
Inuide liuorem remoue. superbe tumorem
moderat̄ esus crapulā s̄tua refrenet
Sobrietatqz gulam. patientia comp̄imat iram

Deponat odium fastidia tristis
A moueat lesus rancorem. tedia mestus
 soluat excellencia potatōis
P otus aque redimat excessus ebrietatis
 s^e tue voluptates puniat castigatio carnis
C arnis delicias castiget virga flagellans
 pñiam agat subtractū raptor restituat
U t bene peniteat ablatum predo reportet

Hic auctor spēaliter ostendit quō circa quōlibet peccatū p̄fessor dabit spē-
 ciale remediū dicens. q̄ tu debes dare medicinas q̄ sunt p̄trarie morbis
 id est peccatis. nam cupidus. i. auarus debet dare p̄p̄tia bona. luxuriosus
 debet se castrare. inuidus debet dimittere inuidiā suā. et sup̄bia sup̄biā suā
S obrietas p̄medendi debet restringere gulā. patientia iram. lesus debet
 dimittere rancorem suū. et mestus tedia sua. **O** biteras debet castigari p̄
 porum aque. et p̄tra delicias carnis debet fieri flagellatio cū virgis **E**t ra-
 p̄tor debet restituere ablata

Circa textū
 dubitatur

- Primo utrū peccā p̄nt curari p̄ p̄traria
- Secundo quō vicia p̄nt mutari in p̄tutes p̄trarias
- Tercio que sunt p̄siderāda in satisfactōe
- Quarto que sunt remedia ad debitam et sufficientem satisfacionem
- Quinto an predo debet ablata restituere
- Sexto de intellectu littere

Ad primū r̄ndetur q̄ sic. qz vnū p̄trariū natū est expellere reliquū. vt
 caliditas expellit frigiditatē. **A**ctiā dicit Petrus hyspan⁹ in p̄dicamen-
 tis q̄ p̄tus p̄trariat vicio **A**d sc̄d̄m r̄ndet fm̄ phum sc̄do ethicoz. vbi
 dicit q̄ virtus moralis p̄sistit in medio. **U**nde virtus ibidem sic descri-
 bitur. **V**irtus est habitus electiuus in medietate consistens. et quia vir-
 tus semper consistit in medio. sc̄z duozum vicioz extremoz. quozum
 vnū est supra et aliud infra. vt liberalitas mediat inter duo vicia extrema
 quozū vnū supra sc̄z excessiue dare. et dicitur prodigalitas. **A**liud est infra
 sc̄z modicum vel nihil dare. et dicitur parcitas. **V**ult ergo textus q̄ cupi-
 dus vt prodig⁹ large sua bona distribuatur. et luxuriosus totaliter sicut cas-
 trat⁹ viuatur. nō tñ debet se p̄uare mēbris suis **S**o terciūz r̄ndet. q̄ tria
 sunt p̄sideranda in satisfactōe in quibz satisfactio debet correspondere
 culpe. **P**rimū est numerus. nā p̄ subtractōe duozū denarioz non sufficit
 satisfactio vnū. **S**ecūdū est pondus. **T**ercū est mensura **U**nde au-
 gustinus. **T**anto tempore quis deberet esse in pena q̄to fuit in culpa.

Ad quartū respondetur. q̄ ad sufficientem satisfactōem requiruntur
 aliqua ex parte dei. aliq̄ ex parte peccatoris. et aliqua ex parte ecclie. **E**x
 parte dei requiruntur duo. **P**rimū est misericordiā. qua deus culpā indul-
 get. **S**ecūm est iusticiā. **E**x p̄te peccatoris etiā requiruntur duo. **P**rimū
 dolor de peccatis perpetratis. et omissis bonis operibz. **S**ecūm est amor
 dei et suozū p̄ceptoz. **E**x p̄te ecclie duo requiruntur. **P**rimū est meritū xp̄i
 et sanctoz. **S**ecūm est indulgentia q̄ dat p̄ papā. epos. seu eozū vicarios.

Ita virtus

Ad quintū dubiū respondetur q̄ p̄cedo ⁊ quilibet habens bona in-
iusta tenetur illa restituere illis ex quibz sunt errorra. vel hereditibz eorum
et si nesciant illi. debent dari paupibz vel sui ecclesie in tali ciuitate vel vil-
la in qua sunt illa bona male acquisita. ⁊ non solum p̄ncipales. i. qui p̄ncipaliter
in iusta bona acquisuerūt tenentur restituere. sed etiā illi qui p̄silium
aut auriliū seu fauorem adhibuerūt. Unde nouem modis aliquis est in
culpa illius peccati. p̄ncipaliter tñ p̄ncipaliter nō p̄miserit illud peccatū. ⁊ dis-
cūtur nouem peccata aliena. **Un̄.** Zussio. p̄silium. p̄sensus. palpo. recur-
sus. Participans mutus. non obstans. nō manifestans. **Or** declaratio
istius habetur ibi. **U**bi tibi sit vita ⁊c. **Ad sextum** respondetur. q̄ cum
dicitur in textu (castret se luxuriosus) non vult dicere q̄ luxuriosus debet
se priuare membris suis. q̄ hoc esset magnū peccatū. sed intendit dicere
q̄ aliquis luxuriosus debet caste viuere acsi esset castratus. Item per ran-
cozem intelligit auroz inuidiam inueterataz vel animū seu p̄positum vin-
dicandi lesionem sibi illaram. Item p̄ mestū intelligit auroz hominē tur-
barum vel dolentem. vel fm̄ alios intelligit hominē accidiosum ⁊ tardū
in officio diuino. ⁊ hoc satis est p̄sonum littere. **Item** p̄ predonē intelligit q̄
litter hīs bona aliena iniuste. vt p̄do fur latro ⁊c.

nudos. esuriētes. sitiētes. hospitor infirmos. captiuos

Uestio cibo potu. rectū do visito cibo

pmōdū facio dolētibz errātes paupibz debitoribz

Commodo compatioz conuerto dono remitto

primos. vt desistat a pccis. do p̄silium q̄dlibet munus

Arguo. supplico. consulo. do quodcūqz talentum

s̄ deuote macero corp⁹. i. bonis. s̄ corp⁹

Flecto genu vigilo ieiuno laboro flagello

paupes icedo nudis pedibz p̄tritoz hēo p̄ indulgētis

Uestio dura pedes nudoz. tero cor. peregrinoz

pn̄iam ago orōnes p̄ pccis p̄ venia punitur

Peniteo lego ploro precor. caro sic maceratu

In ista parte ostendit auroz que sunt opera misericordie. ⁊ pater sentē-
tia in littera ⁊ in expositiōe vltimū dubij

Circa textū
dubitatur

Primo quoruplicia sunt opera misericordie
Secdo que sunt opera misericordie ad que reducun-
tur omnia in textu posita

Tercio quare dicitur opera misericordie

Quarto an pauperes etiam sciunt an possint facere
opera misericordie

Quinto que sit diuersitas inter ieiunātes

Sexto dubitatur de intellectu littere

Ad primū dubiū respondet q̄ duplicia sunt opera misericordie. Nam
quedam sunt corporalia. que scz fiunt per subuentōem extrinsecam. Alia
sunt spūalia. que scz fiunt p̄ merita bona. que postea dicentur.

Ad secūdū respondetur q̄ opera misericordie corporalia reducunt ad

septem. Primum est uisitatio infirmorum. Secundum est abatio esurientium. Tertium est portio siccitium. Quartum est redemptio captiuorum. Quintum est uisitatio nudorum. Sextum est collectio pauperum peregrinorum. Septimum est sepultura mortuorum. Unde Visito potio cibo redimo rego colligotumbo. Quod opera misericordie spiritualia etiam reducunt ad septem. Primum est delinquenti ignoscere. Secundum est peccantem fraternaliter corrigere. Tertium est ignorantem instruere. Quartum est dubitanti consulere. Quintum est mestum consolari. Sextum est pro salute proximi orare. Septimum est iniuriam sustinere. Unde Corripit ignoscit solatur consulit orat. Sustinet inforinat. qui pius est animo. Vel sic Corripe suade doce dimitte solare fer ora. Ad tertium rñdetur. q. duplici de causa dicunt opera misericordie. Prima est. q. pcedunt ex misericordia et pietate hois. et sunt simpliciter et pure intuitu pietatis et amore dei. Secunda est. q. misericordia dei impetrant et deum ad misericordiam puocant. Unde in euangelio Eius rui et dedistis mihi manducare. Et sequitur ad propositum. Venite ergo benedicti patris mei etc. Ad quartum rñdetur. q. pauperes pnt ita tene impetrare misericordiam dei sicut diuites. Unde licet pauper non tenetur. neq. etiam ualeat alios vestire et nutrire et hmoi bona opera facere. ad h. ideo non tenetur q. deficit in medio. scz in bonis rpalib. Unde Ultra posse uiri non uult deus uilla requiri. Secundo licet pauper non possit vestire nudos et nutrire esurientes. Iatis tñ est q. habeat bonam uoluntatem. et licet non adimplet opere si non deficeret in rpalib. Et ideo ita tene exercet opera misericordie sicut ille qui opere implet. q. deus est inspector cordis. Ad quintum rñdetur. q. diuersi homines ppter diuersas causas ieiunant. Unde quidam ieiunant ppter sanitatem ut medici. quidam ppter laudem ut hypocritae. quidam ppter parcitatem ut auari. quidam amore dei ut homines iusti et boni. Unde Ieiunat ficus bonus ut populo uideatur. Ieiunat parcus ne res sua diminuat. Ieiunat medicus ne morbus ei dominet. Ieiunat uirgo ut sit formosior. Ieiunat iustus ut iusticias mereatur. Ad sextum rñdetur. q. primum opus misericordie est vestire nudos. Unde ppheta Cum uideris nudum operi eum. Item in euangelio Nudus eram et non operuistis me. Secundum opus misericordie fm ordinem pntis textus est potare siccitates. Tertium est cibare esurientes. Unde ppheta Si esurierit inimicus tuus ciba illum. si sitierit potu da illi. Quartum est dare rectum. i. hospitari pauperes et peregrinos. Unde ppheta Egenos uagosq. introduc in domum tuam. Quintum est uisitare infirmos ad consolandum eos et ad inducendum eos ad deuotionem. Unde in euangelio Infirmus eram et uisitastis me. Sextum est liberare captiuos. Unde in euangelio In carcere eram et redemistis me. Septimum est accommodare. i. indigentibus dare. Unde psalmista Iustus rota die miseretur et comodat. Octauum est habere compassionem. Unde Job Flebam super eo qui afflictus erat et compatiebar pauperi. Nonum est uertere peccatorem ab errore. Unde Jacobus Qui uerterit peccatorem ab errore uite sue saluabit animam suam a morte. Decimum est donare elemosinam. Unde ppheta. Date elemosinam et omnia uia sine uobis. Abscondite elemosinam in sinu pauperis. et ipse orabit pro uobis ad dominum. Nam sicut aqua extinguunt ignem. sic elemosyna ex deuotione facta extinguit peccata. Unde decimum

est remittere malefactoribus nostris. **U**n' euangelista **D**imitte et dimitte
 mini. **Q**uo decimū est arguere vel fraternaliter corripere delinquentes **U**n'
 sapiens in pabolis. **Q**ui arguunt prauos laudabunt et sup eos veniet be-
 nedictio **D**ecimūterciū est psulere. i. bonū psillum dare primo **D**ecimū
 quartū est supplicare lesis vt dimittant offensionē. **D**ecimūquintū est
 dare quodcūq; talentum. **U**nde dicit **S**i deficiat res da dulcia verba.
Un' **S**i tibi res deficit da verba benigna petenti. **D**ecimūsextū e' flec-
 tere genua causa deuotionis vel humilitatis ad orandū. **D**ecimūsepti-
 mum est vigilare in bonis operibz. scz in rebus diuinis. in orōnibz et in sta-
 dijs **U**n' dicit psalmista. **D**eus deus meus ad te de luce vigilo **D**ecimū
 octauū est ieiunare. et hoc solum debet fieri ppter amorem dei. et non ppter
 alias causas vt dem est in quinto dubio. **D**ecimūnonū est laborare in
 bonis operibz et diuinis **U**n' psalmista **L**aboraui in gemitu meo. lauabo
 per singulas noctes lectū meum etc. **L**abores manū tuaz quia manda-
 cabis etc. **U**icissimū est flagellare corpus. **U**n' psalmista **Q**uonia' ego in
 flagella paratus sum et dolor meus in conspectu tuo semp. **U**icissimūpri-
 mum est vestiri veste dura. **U**n' iohānes baprista habuit vestem de pilis
 cameloz. **J**ob vero habuit sacco et silicium. **U**icissimūsecundū est ire nu-
 dis pedibus **U**n' dominus dixit moysi **T**olle calciamēta de pedibz tuis
 terra em in qua stas sancta est. **U**icissimūterciū est cōtritionem cordis
 habere. et hoc p peccatis. **U**n' psalmista. **S**acrificiū deo spiritus cōtribus
 latus. cor cōtritum et humiliatū deus non despiciet **U**icissimūquartū
 est peregrinari vel ire p indulgentijs q' pcedunt ex dei misericordia. **U**n'
 cesimūquintū est penitere. i. penitentia' agere. **U**nde ait **J**ohānes bap-
 ristā. **P**enitentia' agite. appropinquabit em regnū dei. **U**icissimūsextū
 est legere orōes et seruire deo **U**n' apostolus **S**eruire deo est regnare **U**n'
 cesimūseptimū est plorare **U**nde euāgelista **B**eati qui lugēt. s. amore dei
 qm ipsi cōsolabuntur. **I**tem **J**ob **M**elius est ire ad domū lucrus q' ad
 domū conuiuij **U**icissimūoctauū est precari. i. orare pro alijs. et specialit'
 pro inimicis. **U**nde xps pendens in cruce sic orauit **P**ater ignosce illis
 qz nesciunt quid faciunt. **E**t hic est intellectus littere.

His quoq; confessis que sunt iungenda notabis
 manifesta pnia culpa
Publica sit pena. fuerit si publica nota
 .i. si occulta sit .i. magna occulta sit pnia
Si lateat licet enormis. lateat quoq; pena
 delinquit clam pnam agat secrete
Hoc est si peccat occulte. peniteat clam
 qlibet petā sacerdos sapiētius
Singula confessor prudentius vt mediteur
 .i. intentio petōris s' peti petm' pntētis pnterent
Affectus causa. vicium: persona notentur
 ad deum accelerādi s' seqntia
Ad dominum festinandi sunt hec tibi cause

vi. purgatorij s^e p^{ri}ta infirmitas verecūdia
Ignis purificans. mors. egritudo. ruborq;
tormenti m^gnitudo v^lus casus
Et pene gravitas. 7 consuetudo ruine

s^e p^octis
Hic confitendi modus est satisfaciendi

Finaliter in ista parte autor ostendit in generali quō imponēda sit pe-
nitentia dicens. q^o postq^u facta est confessio de omnib^{us} peccatis predictis
tunc confessor notare debet penitentia quam velit iniungere. Nam si pec-
catū fuerit publicum penitentia erit publica. 7 sic peccatū fuerit secretum
penitentia debet esse secreta. Et vt confessor possit omnia tene 7 prudēter
meditari debet notare affectū penitētis. causam peccati. ipsum vicium 7
p^{er}sonam penitentis. Dicit vltra. q^o ista que sequunt^{ur} faciunt aliquē festina-
re ad d^{omi}ni. scz ignis purgatorij. mors propria. egritudo. verecūdia. grau-
tas pene. 7 consuetudo peccandi

Primo quare pro peccato secreto nō debet imponi
publica penitentia

Secundo quare affectus causa vicium 7 p^{er}sona cō-
fiteatis debent notari

Tercio quō intelligenda sit illa lrā (Ad d^{omi}ni)

Quarto quare 7 p^{ro}pter quid sit purgatorij

Quinto vtrum pena purgatorij sit grauissima

Sexto vtrum pena purgatorij agit in animā. 7 vtrum
anima p^{er} ipsum purgatur

Circa istum
textū dubitat

Ad primum dubium respondetur. q^o si peccatum fuerit secretum nō de-
bet sibi imponi publica penitentia. nam sancta mater ecclesia nunq^u scan-
dalizat aliquem nisi scandalizatus fuerit. Et pro peccato publico debet
publica imponi penitentia. Ad secundū respondet. q^o sacerdos primo
debet attendere affectus penitentis. id est contritionē 7 dolorem de pecca-
tis. amorem dei 7 preceptor^{um} eius. intentionē abstinēdi de cetero a pecca-
tis. fidem catholicā ipsius. 7 alia huiusmodi. quia s^{ec}undū exigentiā istorum
maior vel minor debet imponi penitentia. Secūdo debet confessor notare
causam peccati. scz an sit factum ex ignorantia vel impotētia vel ex praua
voluntate aut ex consilio. vel ex alijs h^uimōi circūstantijs. Tercio debet at-
tendere vicium. videlicet an sit veniale an mortale cum eor^{um} circūstantijs
Quarto debet attendere p^{er}sonam penitentis. scz vtrum sit secularis vel re-
ligiosus. aut in ordinib^{us} constitutus vel non. an sit vir vel mulier. vtrum sit
liter vel seruus. an diues vel pauper. an senex vel iuuenis. an sapiens vel
stultus. 7 sic de alijs h^uimōi circūstantijs. quia s^{ec}undū diuersitate istor^{um} penitē-
tia debet variari s^{ec}undū iudicium discreti ac sapientis confessoris. Ad tertiū
respondetur. q^o ille textus (Ad dominū festinandi 7c.) potest duplici-
ter intelligi. Primo sic. scz q^o illa que ponunt in littera sunt cause festinan-
di ad dominū. id est confitendi peccata 7 agēdi penitentia 7 disponēdi
se ad x^pm venire. Alio modo potest intelligi q^o illa que ponuntur in lit-
tera scz ignis purgatorij mors egritudo 7c. sunt cause festinandi ad d^{omi}ni
id est post mortem citius veniendi ad x^pm.

Ad quartum r̄detur. q̄ multis de causis ordinatū est purgatorium.
Prima est. quia homines valde boni habent regnum celoz. boies vero
valde mali habent infernum. ⁊ per ⁊sequens homines mali malicia ve
niali habent locum ad delendū peccata. ⁊ ille erit purgatorū. **S**ecunda
causa est. qz sicut summa bonitas xp̄i non patitur aliquid bonū irremu
neratū. sic summa iusticia eius nō patitur aliquid malum impunitū. **T**er
cia causa est. qz claritatē diuine lucis solum oculi mundi cordis cernere p̄ne
ergo necēarium est purgatorū clarificans siue mundans animas de pecca
tis suis. de quibus non condignā fecerunt penitentiā in presenti vita.
Quarta causa est. quia p̄ culpam diuinitas offensa est. ergo requiritur satis
factio. **S**icut quia diuina hymago in nobis p̄ malum difformata est. ideo re
quirit expurgatio. **Q**uinta causa est. quia p̄traria p̄trarijs curantur. ergo
delectatio peccati deleri p̄ pena purgatorij. **A**d quintum r̄detur s̄m
magistrū sententiaz libro quarto sic dicens. **N**ec autē ignis purgatorij et
si eternus nō sit numero. t̄m modo grauis est ⁊ excedit omnē penam quā
vnq̄ aliquis passus est in hac vita. nunq̄ em̄ in carne inuēra est tanta pe
na. licet em̄ martires passi sint innumerabilia tormenta. excellit t̄m ignis
purgatorij omnia ista. **A**d sextum r̄detur. qz ignis purgatorij potest
dupl̄r considerari. **U**no mō vt est instrumentū nature. ⁊ sic nō agit in ani
mā sed solum in corpus. **A**lio mō vt est instrumentū diuine iusticie. ⁊ sic
agit in animā imprimendo illi penitentiā. **S**i t̄nc queratur. vt̄rum ille
ignis eq̄l̄ter agat in animas. sic qz non magis agat in vnā q̄m in altiam.
Respōdetur qz non. sed ex diuina ordinatione ignis ille s̄m magis ⁊ mis
nus cruciat animas. s̄m qz quelibet anima plus vel minus de peccatis se
cum portat. **H**undemus ergo nos vera p̄tritione cōfessione et operis sa
tisfactione. vt festinare possimus ad gloriā dei. quā nobis concedat qui
est benedictus in secula seculoz. **A. D. C. R.**

Duodecim articuli fidei

Primus articulus Petrus Credo in deum patrem omnipotentem creatorē celi et terre. **Un̄ Esaias** Patrem inuocabitis qui terram fecit et celos perdidit. **Secundus articulus Andreas** Et in ihm xpm filium eius unicum dñm nostrum. **Un̄ dauid** Dñs dixit ad me filius meus es tu etc. **Tertius articulus Iacobus maior** Qui conceptus est de spū sancto natus ex maria p̄gine. **Un̄ Esaias** Ecce virgo concipiet et pariet filium etc. **Quartus articulus Iohānes euāgelista** Paulus sub pontio pilato crucifixus mortuus et sepultus. **Unde Zacharias** Aspiciet omnes in eū quē transierit. **Quintus articulus Thomas** Descendit ad inferna tertia die resurrexit a mortuis. **Un̄ Osee** Quis moris ero mortis tua. mortuus tuus ero inferne. **Sextus articulus Iacobus minor** Ascendit ad celos sedet ad dextrā dei patris omnipotentis. **Un̄ Amos** Qui edificat ascensionē suam in celo. **Septimus articulus Philippus** Inde venturus est iudicare viuos et mortuos. **Un̄ p̄pheta** Ascendā ad vos in iudicio. **Octauus articulus Bartholomeus** Credo in spm̄ sc̄m̄. **Un̄ Joel** Effundā de spū meo sup̄ omnē carnem. **Nonus articulus Matheus** Sanctā eccliam catholicā sc̄oz̄ p̄munionē. **Un̄ p̄pheta** Inuocabū omnes omnes nomen dñi et seruient ei. **Decimus articulus Symon** Remissionē peccatorū. **Un̄ Malachias** Deponit deus omnes iniquitates nr̄as et proijciat oīa peccata nostra. **Undecimus articulus Iudas thadeus** Carnis resurrectionē. **Un̄ Daniel** Educā vos de sepulchris vestris. **Duo decimus articulus Iacobus** Et vitam eternā amen. **Un̄ Ezechiel** Et glabunt omnes. alij ad vitam eternā. alij ad mortem.

Septem peccata mortalia

^{s̄ eterna} .i. septē peccā mortalia

Tibi sit vita semper saligia vita

designat illa dco ^{s̄ peccā}

Monstrat saligia que sunt mortalia septem

luxuria ricia bia cidia inuidia

Luxus. auaricia. superbia. ira. gula

Saligia

Superbia
Auaricia
Luxuria
Ira
Gula
Inuidia
Accidia

Quinqz sensus exteriores

Visus et auditus cum tactu gustus odorqz

^{s̄ pdictis} ^{acq̄rit} .i. peccā

Sensibus his quinqz haurit homo scelera

Decem precepta domini

duab; descripta lapideis

In tabulis binis lex est depicta petrinis

s^o moysaica

s^o seqntia

Lex precepta dei continet ista decem

Unum crede deum. Nec iures vana per ipsum

Sabbata sanctifices. Habeas in honore parentes

Non sis occisor. Fur. Decebus. Testis iniquus

Alterius nuptam. Nec rem cupias alienam

¶ Nota q̄ ista decem p̄cepta sunt data p̄tra decē plagas egyptiacas. z decem plage egyptiace parent in his versib; sequenti b;.

q̄ in deū nō crediderūt q̄ nomē dei blasphemauerūt
Prima rubens vnda. Ranarum plaga secunda

q̄ sabbata dei p̄p̄ferūt q̄ parentib; nō obediērūt

Inde culex tristis. Post musca nociuor istis

q̄ scōs dei occiderūt q̄ furtis intenderūt

Quinta pecus strauit. Vesicas sexta creauit

q̄ fornicatiōi vacauerūt q̄ iniqua testimonia ptulerunt

Deinde subit grando. Buccus post dente nephando

q̄ adulteriū p̄miserūt q̄ auaricie studuerūt

Nona tegit solem. Primam necat vltima prolem

Septem sacramenta

presbiteriū m̄rimoniū bap̄tism; q̄ fit in fr̄ote p̄p̄m eucaristia

Ordo coniugium fons confirmatio panis

q̄ fit infirmis ad mortē q̄ fit sacerdoti p̄ venia

Unctio postrema: confessio sunt sacramenta

Septem dona sp̄s sancti

sapia lectus silii c̄tudo mor̄ etas sc̄ia s^o sp̄s sancti

Sap: intel. con. for: ti. pi. sci. collige dona

Septē opera misericordia corpalia

infimos sitiētes esuriētes captiuos nudos pegrinos mortuos

Visito. potō. cibo. redimo. tego. colligo. tumbo

Septē opera misericordie spiritualia

peccantē dubitāri ignorantē delinqnti triste iuriosos p̄ximo

Aozripe. suade. doce. dimitte. solare. fer. ora

¶ Iusticia qua redditur vnicuiq; qd suum est

¶ Prudentia qua cognoscit quid agendum est

¶ Sp̄antia q̄ coerces appetitus a turpiter appetēdis

¶ Fortitudo qua animus in aduersis non frangitur

¶ q̄ in prosperis nō extollitur

**Quatuor p̄u
tes cardinales**

Tres virtutes
theologales

Fides sine qua nemo saluari potest
Spes que per desiderium et suspirium introducit ad
quietis gaudium
Caritas qua diligimus deum super omnia et proximos
nostros sicut nosipsums

Octo beatitudines

Paupertas spiritus. mitis. lugens. misericors. miseransque.
persecutione

Iusticiam petere. cor mundum: per. patiensque
s^e beatitudinibus

His octo fiet sepe beatus homo

Beati pauperes spiritu. quoniam ipsorum est regnum celorum

Beati mites. quoniam ipsi possidebunt terram

Beati qui lugent. quoniam ipsi consolabuntur

Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam: quoniam ipsi saturabuntur

Beati misericordes. quoniam ipsi misericordiam diu consequentur

Beati mundo corde. quoniam ipsi deum videbunt

Beati pacifici. quoniam ipsi filii dei vocabuntur

Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam. quoniam ipsorum est regnum celorum

Sex peccata in spiritu sancto

impugatio veritatis agnitio presumptio de maiestate dei despectio de salute

Impugnans verum. presumens. spernensque relinquens
obstinatus .i. inuidetia fraterne salutis

Hinc induratus. odians quoque fratris amorem
penitentiam premissens .i. spiritum sanctum

Emendam spernens. impugnant pneuma beatum

Quatuor peccata clamant in celum per vindictam
frequenter clamat .i. homicidium .i. peccatum contra naturam

Clamitat in celum vox sanguinis et sodomorum
in iudicio. vel a potentibus .i. quoniam non soluit precium laboris

Vox oppressorum. merces detenta laborum

Notem peccata aliena

.i. iurare alijs dare consilium dare consensum laudare male hospitari vel
ut malefaciat alteri ut male alteri ad malefactorum in defendere fuisse
malefaciat malefaciendum suo malo res et peccatores

Iussio. consilium. consensus. palpo. recursus

hinc preter de bonis dolose furtum vel non resistere quoniam non manifestare peccatum
iniuste ablati rapinam facere quomodo possit quoniam et ubi licite possit

Participans: mutus. non obstant. non manifestans

Et sic finitur prius opusculum de modo sciendi et penitendi in christum
lone per Henricum Quenell Anno salutis M. cccc. xxi. quinto idus martii

4 14900

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and appears to be a historical document or record.]